

รายงานวิจัย

การผลิต การตลาด และความต้องการใช้ดาหลา
ในพื้นที่ภาคใต้

Production, marketing and demand of torch
ginger in southern area

โดย

พรสวรรค์ เพชรรัตน์

ทวีวรรณ ทองนวล

พรรณี แพงทิพย์

ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินประจำปี 2559

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

รายงานวิจัย

การผลิต การตลาด และความต้องการใช้ดาหลา
ในพื้นที่ภาคใต้

Production, marketing and demand of torch
ginger in southern area

พรสวรรค์ เพชรรัตน์

ทวีวรรณ ทองนวล

พรรณี แพงทิพย์

ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินประจำปี 2559

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ไม้ดอกไม้ประดับ เป็นพืชที่ปลูกเพื่อต้องการดอก ใบ หรือต้น นำไปใช้ประโยชน์ในการประดับตกแต่ง แบ่งออกเป็น ไม้ตัดดอก คือ ไม้ดอกไม้ประดับที่ปลูกเพื่อตัดดอกจากต้นนำมาใช้ประโยชน์ เช่น ดอกกุหลาบ เบญจมาศ เยอบีร่า เป็นต้น ไม้ดอกติดกับต้น คือ พันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับที่ไม่นิยมตัดดอก เนื่องจากดอกไม้มีความคงทน เหี่ยวเฉาง่าย เช่น ขบา ทองอุไร ผกากรอง เฟื่องฟ้า เป็นต้น ไม้ประดับ คือ พันธุ์ไม้ที่ปลูกเพื่อประดับอาคารต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงดอก แต่ให้ความสำคัญกับความสวยงามของรูปทรงลำต้น ใบ ทรงพุ่ม ทั้งนี้การปลูกไม้ดอกไม้ประดับยังไม่กระจายออกไปกว้างขวางแพร่หลาย เหมือนการปลูกพืชชนิดอื่น แต่มักจะปลูกในบริเวณใกล้ชุมชนที่เป็นตลาดใหญ่มีอำนาจการบริโภคสูง มีปัจจัยต่าง ๆ ในการผลิตดี เพราะไม้ดอกไม้ประดับต้องการดูแลค่อนข้างสูง การขนย้ายผลผลิตต้องทำได้สะดวกรวดเร็ว ไม่เช่นนั้นจะก่อให้เกิดปัญหาการสูญเสียของผลิตผลหลังการเก็บเกี่ยวได้ง่าย กล้วยไม้ กุหลาบ ดาวเรือง เบญจมาศ มะลิ และไม้ใบจัดว่าเป็นไม้ดอกไม้ประดับสำคัญที่เกษตรกรนิยมทำการผลิตแพร่หลาย แต่เนื่องจากไม้ดอกไม้ประดับมีความหลากหลายตามลักษณะการใช้ประโยชน์ อายุของพืชและการปลูกการปฏิบัติ ดังนั้นชนิดและพันธุ์ของไม้ดอกไม้ประดับจึงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามความนิยมของตลาดและผู้บริโภค โดยมีอิทธิพลจากต่างประเทศเข้ามาแพร่หลายและกำหนดการผลิตเพื่อส่งออกไปยังตลาดนั้น ๆ ตัวอย่าง เช่น การปลูกไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาวประเภทลูกผสมที่ปลูกจากเมล็ด เช่น หน้าวัว และแอสเทอร์ เป็นต้น (http://www.kmutt.ac.th/rippc/nrct_59/42s18.pdf) ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกไม้ดอกไม้ประดับรวมประมาณ 77,000 ไร่ ชนิดไม้ดอกไม้ประดับที่สำคัญ ได้แก่ กล้วยไม้ตัดดอก พื้นที่ปลูก 18,550 ไร่ ดาวเรืองตัดดอก พื้นที่ปลูก 9,500 ไร่ มะลิ พื้นที่ปลูก 9,462 ไร่ กุหลาบ พื้นที่ปลูก 7,000 ไร่ บัว พื้นที่ปลูก 5,500 ไร่ เบญจมาศ พื้นที่ปลูก 2,500 ไร่ กล้วยไม้ต้น พื้นที่ปลูก 1,200 ไร่ ปทุมมา พื้นที่ปลูก 500 ไร่ และหน้าวัว พื้นที่ปลูก 390 ไร่ สำหรับไม้ประดับ ซึ่งประกอบด้วย ไม้ดอกกระถาง ไม้ใบกระถาง ไม้จัดสวน ไม้ชำถุง มีพื้นที่ปลูกรวม 15,400 ไร่ และไม้ตัดใบ มีพื้นที่ปลูก 1,100 ไร่ แหล่งผลิตไม้ดอกไม้ประดับกระจายในทั่วทุกภาคของไทย ซึ่งในแต่ละภูมิภาคมีสภาพภูมิอากาศเหมาะสมต่อการปลูกไม้ดอกไม้ประดับแต่ละชนิดต่างกันไป ประเทศไทยมีการผลิตและการส่งออกไม้ดอกไม้ประดับมามากกว่า 40 ปี ในปี 2555 ประเทศไทยส่งออกไม้ดอกไม้ประดับเป็นอันดับที่ 20 ของโลก รวมมูลค่า 3,478 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2554 ร้อยละ 1.15 โดยส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกมากที่สุด

มูลค่า 2,094 ล้านบาท ตลาดที่สำคัญ คือ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา อิตาลี จีน เนเธอร์แลนด์ และอินเดีย ส่งออกกล้วยไม้ต้นและต้นพันธุ์กล้วยไม้เพื่อการทำพันธุ์ มูลค่า 586 ล้านบาท ไม้ประดับ 397 ล้านบาท หัวพันธุ์ 40 ล้านบาท ใบไม้ ดอกไม้แห้ง กิ่งไม้แห้ง มูลค่า 109 ล้านบาท และดอกไม้สดอื่น ๆ มูลค่า 250 ล้านบาท (<http://www.farmdev.doae.go.th/>)สถานการณ์ไม้ดอกไม้ประดับปี 2550 – 2551 ในส่วนของดอกไม้สดอื่น ๆ ที่มีการส่งออก ได้แก่ ดอกไม้เมืองหนาว และดอกไม้เมืองร้อน สำหรับดอกไม้เมืองร้อนที่ส่งออก ได้แก่ ดาวเรือง มะลิ หน้าวัว ธรรมรักษา ชิงแดง และดาหลา พันธุ์ดาหลาที่นิยมปลูก ได้แก่ ดาหลาแดง ดาหลาชมพู ประเทศที่นำเข้าดาหลา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ตรินิแดดแอนต์โทบาโก เยอรมัน เป็นต้น (<http://www.gardencenter.co.th/thai/Love.suan/kasat=1.php>)

ดาหลา หรือกาหลา (Torch ginger) เป็นพืชวงศ์ขิง (Zingiberaceae) มีลำต้นใต้ดินเรียกว่า เหง้า (rhizome) ส่วนลำต้นเหนือดินเป็นกาบใบที่โอบซ้อนกันแน่นเป็นลำต้นเทียม (pseudostem) เช่นเดียวกับกล้วย มีถิ่นกำเนิดอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ประเทศไทย อินโดนีเซีย พม่า และมาเลเซีย เป็นต้น (<http://www.lartc.rmutl.ac.th/ptclub/chapter/c-torch.htm>)สำหรับในประเทศไทยดาหลาเป็นพืชพื้นเมืองในภาคใต้ เป็นไม้ดอกไม้ขึ้นตามป่า ชาวบ้านนำดอกและหน่ออ่อนมารับประทานเป็นผักสดและประกอบอาหาร เช่น ใส่ในข้าวต้ม แกงหรือต้มยำ หน่อแก้ไข้เป็นยาขับลมในกระเพาะ แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ปัจจุบันมีการนำดาหลามาใช้ประโยชน์หลากหลายขึ้น เช่น การนำดาหลามาปลูกเป็นไม้ตัดดอก ด้วยรูปทรงและสีที่สวยงาม บวกกับความทนทานของดอก ทำให้เป็นที่สนใจของผู้พบเห็นและเป็นที่ต้องการของตลาดเป็นไม้จัดสวนตกแต่งตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น โรงแรม สวนอาหาร สปา สวนสาธารณะ ฯลฯ การนำดอกดาหลามาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง เช่น น้ำสมุนไพร ไวน์สมุนไพร น้ำส้ม น้ำยาทำความสะอาด น้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น ในด้านอุตสาหกรรมมีการปลูกเพื่อใช้ลำต้นทำเยื่อกระดาษ และใช้เหง้าผลิตสีผสมอาหาร

ดาหลาเป็นไม้ดอกไม้เจริญเติบโตได้ดีในที่ที่มีแสงแดดรำไรหรือที่ร่มไม้ยืนต้น ออกดอกตลอดปี แต่จะออกดอกดกที่สุดในช่วงฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนมีนาคม – พฤษภาคม ในขณะที่ไม้ดอกไม้ชนิดอื่น ๆ ไม่มีดอกให้เก็บเกี่ยว ดาหลาจึงเป็นไม้ดอกไม้ที่มีความเหมาะสมสำหรับนำมาปลูกเป็นพืชแซมในสวนยางพาราหรือสวนไม้ผล การส่งเสริมการปลูกดาหลาให้กับเกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบอาชีพหลักการทำสวนยางพาราหรือสวนไม้ผลอยู่แล้ว นอกจากเป็นการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับเกษตรกรแล้ว ยังเป็นการใช้ที่ดินหรือพื้นที่ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการผลิต และการจำหน่ายดาหลาในพื้นที่ภาคใต้
2. เพื่อศึกษาการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาสภาพการผลิต การจำหน่าย และการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ผลิตดาหลาและผู้ใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้
2. กลุ่มตัวอย่าง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนที่แท้จริงของประชากร จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ผลิตดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ 692 คน และผู้ใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ 544 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ผลิตดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ 692 คน ประกอบด้วย ผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดนราธิวาส จำนวน 334 คน จังหวัดยะลา จำนวน 258 คน และจังหวัดปัตตานี จำนวน 100 คน และจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ 544 คน ประกอบด้วย ผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 140 คน จังหวัดนราธิวาส จำนวน 110 คน จังหวัดตรัง จำนวน 80 คน จังหวัดปัตตานี จำนวน 75 คน จังหวัดกระบี่ จำนวน 71 คน และจังหวัดยะลา จำนวน 68 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบปลายปิดและปลายเปิด ดังนี้

1. แบบสอบถามการผลิตและจำหน่ายดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ข้อมูลการผลิตและการจำหน่ายดาหลาในพื้นที่ภาคใต้
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ
2. แบบสอบถามการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ข้อมูลการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลการผลิต การจำหน่าย และการใช้ดาหลา จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการผลิตดาหลา จนสามารถพัฒนาเป็นไม้ดอกไม้ประดับที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ดาหลาเป็นไม้ตัดดอกที่สามารถเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่ที่มีแสงแดดรำไรหรือที่ร่ม การส่งเสริมการปลูกดาหลาให้กับเกษตรกรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราและสวนไม้ผลเป็นอาชีพหลัก นอกจากจะเป็นการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรแล้ว ยังเป็นการใช้ที่ดินหรือพื้นที่ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

3. การส่งเสริมการปลูกดาหลาจนสามารถพัฒนาเป็นไม้ดอกที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และประเทศ จะช่วยลดปริมาณการนำเข้าไม้ดอกจากต่างประเทศได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดาหลา

ดาหลาเป็นไม้ดอกที่มีการปลูกมาเป็นระยะเวลานานทางภาคใต้ของไทยซึ่งเดิมได้มีการนำหน่ออ่อนและดอกมาใช้เป็นผักประกอบอาหารบางประเภทปัจจุบันได้มีการนำมาปลูกเป็นไม้ตัดดอกมากขึ้นเนื่องจากดาหลาเป็นไม้ดอกที่ให้ดอกดกในฤดูร้อนขณะที่ไม้ดอกชนิดอื่นๆไม่ค่อยจะมีดอก ประกอบกับดอกมีขนาดใหญ่สีสดใสรูปทรงแปลกตาทำให้เป็นที่สนใจของผู้พบเห็นและเป็นที่ต้องการของตลาด

อนุกรมวิธาน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Etilingeraelator* (Jack) R.M. Smith

ชื่อพ้อง : *Phaeomeriamagnifica*, *Nicolaiaelator*

ชื่อสามัญ : ดาหลา

วงศ์ : Zingiberales

ชื่ออื่น ๆ : กาหลา, กะลา, บุงอกาแต (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส)

ถิ่นกำเนิด : เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้นดาหลาเป็นพืชที่มีลักษณะคล้ายขามีลำต้นใต้ดินเรียกว่าเหง้า (rhizome) เหง้าจะเป็นบริเวณที่เกิดของหน่อดอกและหน่อต้นดาหลา 1 ต้นสามารถให้หน่อใหม่ได้ประมาณ 7 หน่อในเวลา 1 ปี ส่วนลำต้นเหนือดินเป็นกาบใบที่โอบซ้อนกันแน่นเช่นเดียวกับกล้วยส่วนนี้คือลำต้นเทียม

(pseudostem) ลำต้นเหนือดินสูง 2 - 3 เมตรมีสีเขียวเข้ม

ใบ มีรูปร่างยาวรีกลางใบกว้างแล้วค่อย ๆ เรียวไปหาปลายใบและฐานใบใบไม่มีก้านใบผิวเกลี้ยงทั้งด้านบนและด้านล่างใบยาว 30 - 80 เซนติเมตรกว้าง 10 - 15 เซนติเมตรปลายใบแหลมฐานใบเรียวลาดเข้าหาก้านใบเส้นกลางใบปรากฏชัดทางด้านล่างของใบ

ดอก ดอกดาหลามีลักษณะเป็นดอกช่อประกอบด้วยกลีบประดับมี 2 ขนาดส่วนโคนประกอบด้วยกลีบประดับขนาดใหญ่มีความกว้างกลีบ 2 - 3 เซนติเมตร จะมีสีแดงกลีบขาวเรียงซ้อนกันอยู่และจะบานออกประมาณ 25 - 30 กลีบและมีกลีบประดับขนาดเล็กอยู่ส่วนบนของช่อดอก

ความกว้างกลีบประมาณ 1 เซนติเมตร ซึ่งมีสีเดียวกับกลีบประดับขนาดใหญ่กลีบประดับขนาดเล็กจะหุบเข้าเรียงเป็นระดับมีประมาณ 300 - 330 กลีบภายในกลีบประดับขนาดใหญ่ที่บานออกจะมีดอกขนาดเล็กกลีบดอกสีแดงซึ่งเป็นดอกสมบูรณ์เพศอยู่จำนวนมากดอกบานเต็มที่จะมีขนาดความกว้างดอกประมาณ 14 - 16 เซนติเมตร ความยาวช่อ 10 - 15 เซนติเมตร มีก้านช่อดอกยาว 30 - 150 เซนติเมตรลักษณะก้านช่อดอกแข็งตรงดอกจะออกตลอดปีแต่จะให้ดอกดกที่สุดในช่วงฤดูร้อนคือ ช่วงเดือนมีนาคม - พฤษภาคมดอกจะพัฒนามาจากหน่อดอกที่แทงออกมาจากเหง้าใต้ดินลักษณะของหน่อจะมีสีชมพูที่ปลายหน่อ

พันธุ์ สำหรับพันธุ์ดาหลาที่นิยมในปัจจุบันที่พบเห็นแพร่หลายมี 3 สี คือ พันธุ์สีชมพูพันธุ์สีแดงและพันธุ์สีขาว ซึ่งพันธุ์ดอกสีขาวเป็นพันธุ์ที่ได้รับความนิยมมากเนื่องจากสีดอกที่แปลก (http://www.lartc.rmutl.ac.th/ptclub/chapter/c_torch.htm)

การขยายพันธุ์

ดาหลาสามารถขยายพันธุ์ด้วยวิธีต่างๆดังนี้

1. **การแยกหน่อ**คือ การแยกหน่อที่มีความเหมาะสมนำไปปลูกต้องมีความสูงประมาณ 60 - 100 เซนติเมตรขึ้นไป มีกิ่งอ่อนกิ่งแก่ประมาณ 4 - 5 ใบมีหน่อดอกอ่อน ๆ ประมาณ 3 หน่อ นำไปปลูกลงถุงพลาสติกประมาณ 1 เดือน เพื่อให้หน่อแข็งแรงก่อนนำไปปลูกในแปลง

2. **การแยกเหง้า**คือการแยกเหง้าที่เกิดใหม่ที่โคนต้น ไปปลูกในแปลงเพาะชำซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 1 ปีต้นจึงจะเริ่มให้ดอก

3. **การปักชำหน่อแก่**คือ การนำ หน่อแก่ไปชำในแปลงเพาะชำเพื่อให้แตกหน่อใหม่ที่มีความสมบูรณ์แข็งแรงจากนั้นจึงค่อยแยกหน่อใหม่ย้ายลงไปปลูกในแปลง

4. **การเพาะเมล็ด**คือ การนำเมล็ดแก่ที่ได้จากต้นแม่ไปเพาะในกระบะปลูกจนได้ต้นกล้าและย้ายลงปลูกในถุงพลาสติก เมื่อต้นแข็งแรงจึงย้ายลงไปปลูกในแปลง (<http://www.technologychaoban.com/news.detail.php?tnid=910>)

ปัจจัยในการปลูก

ปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงในการปลูกดาหลา คือ แสงแดดและฤดูกาล แปลงปลูกดาหลาควรให้แสงแดดส่องผ่านประมาณ ร้อยละ 50 หากโดนแสงแดดมากเกินไปสีกลีบประดับจะจางและทำใบไหม้ นอกจากนี้ฤดูกาลที่เหมาะสมควรเป็นฤดูฝน ช่วงเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ดาหลาจะมีการเจริญเติบโตทางด้านลำต้นและแตกหน่อได้มาก

การเตรียมแปลง

พื้นที่ตอน ทำการพรวนตากดินไว้ประมาณ 5 - 7 วันและย่อยดินให้ละเอียดเก็บวัชพืชออกให้หมด

พื้นที่ลุ่มทำการขุดยกร่องสวนมีคูน้ำลึก 1 เมตรกว้าง 1 เมตรแปลงปลูกกว้าง 2 - 3 เมตร ความยาวตามขนาดของพื้นที่และมีการไถพรวนตากดินไว้ประมาณ 5 - 7 วันเก็บวัชพืชออกให้หมด

การเตรียมดิน

การเตรียมดินโดยไถพรวนดินแล้วขุดหลุมปลูกจากนั้นใส่ปุ๋ยคอกรองก้นหลุม ในกรณีที่ปลูกดาหลาแบบไม่ยกร่องสวนจะทำการไถปรับดินให้สม่ำเสมอเพิ่มปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมีสูตร 20 - 20 - 20 ในอัตรา 1 : 25 กิโลกรัม แล้วขุดหลุมปลูกแบบเดียวกับการปลูกแบบยกร่องสวนซึ่งการปลูกแบบนี้ อาจปลูกแซมในไม้หลักเช่นไม้ผล

ระยะปลูก

การปลูกดาหลาจะไม่มีระยะปลูกที่แน่นอนแต่จะขึ้นอยู่กับความต้องการและความสะดวกของเกษตรกรเองโดยส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรจะปลูกในระยะ 2 x 2 เมตร

การปลูก

โดยใช้หน่อที่มีเหง้าและรากติดมาด้วยเหง้าที่ตัดมาควรมีความยาวประมาณ 5 นิ้วโดยสังเกตให้หน่อนั้น งามีใบติดมาประมาณ 4 คู่ใบปลูกลงในหลุมที่เตรียมไว้แล้วทำการกลบดินให้สูงประมาณ 6 นิ้วรดน้ำให้ชุ่มอาจใช้ดินเลนจากท้องร่องพอกทับโคนต้นเพื่อรักษาความชุ่มชื้นนอกจากนี้ควรหาไม้หลักมาผูกติดกับลำต้นกันต้นโยกด้วย

การปฏิบัติดูแลรักษา

การให้ปุ๋ย จะให้ปุ๋ยดาหลาประมาณ 2 - 3 เดือนต่อครั้งซึ่งจะใช้ปุ๋ยสูตรเสมอ (16-16-16) ในอัตรา 96 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี และให้ปุ๋ยคอกในอัตรา 15 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี นอกจากนี้อาจใช้อินทรีย์วัตถุที่ผุพังแล้วเช่นใบไม้ต่าง ๆ หรือลำต้นแก่ของดาหลาวัชพืชที่ขึ้นตามท้องร่องมาเป็นปุ๋ยหมักหรืออาจใช้ดินเลนจากท้องร่องพูนใส่ตามโคนต้นซึ่งดินเลนจะมีอินทรีย์วัตถุสูง

การให้น้ำ ดาหลาเป็นพืชที่ต้องการน้ำในปริมาณที่มากพอสมควรโดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกของการปลูกควรรดน้ำให้ชุ่มโดยใช้แรงสาดวันละ 1 ครั้งเมื่อต้นดาหลาตั้งตัวได้อาจเว้นระยะห่างของการให้น้ำจากวันละครั้งออกไปเป็นประมาณ 2 - 3 วันต่อครั้งแต่ต้องคำนึงถึงสภาพอากาศด้วยถ้าเป็น

ฤดูร้อนควรเพิ่มการให้น้ำมากขึ้นโดยใช้ระบบการให้น้ำแบบพ่นฝอย (springkler) บนแปลงที่ไม่ยก
ร่อง

การป้องกันกำจัดวัชพืช ดาหลาเป็นพืชที่มีการเจริญเติบโตเร็วแตกหน่อได้มากทำให้กอแน่น
ใบบังแสงซึ่งกันและกัน การกำจัดวัชพืชจะต้อง ดำเนินการมากในช่วงแรกของการปลูกเมื่อดาหลาโต
มาก ๆ จะทำให้แสงที่ส่องผ่านมากกระทบพื้นดินน้อยวัชพืชไม่สามารถเจริญงอกงามได้จึงไม่ต้องกำจัด
วัชพืชมากนัก

โรคและแมลง

ยังไม่พบโรคที่เป็นปัญหาสำคัญกับดาหลาแต่มีแมลงสำคัญดังนี้

หนอนเจาะลำต้น

ลักษณะการทำลาย หนอนเจาะลำต้นเข้าทำลายต้นแก่โดยจะเจาะบริเวณลำต้นทำให้ต้นดา
หลาหยุดหรือชะงักการเจริญเติบโตและไม่สามารถให้ดอกได้

การป้องกันกำจัดใช้ฟูราดาน 3% โรยบริเวณรอบโคนต้นหรืออาจใช้เซฟวิน

มดแดง

ลักษณะการทำลายกรดจากสิ่งขับถ่ายของมดแดงจะทำให้กลีบดอกเกิดรอยขาวเป็นจุด ๆ

การป้องกันกำจัดเก็บรังมดแดงออกจากต้นและใช้ยาฆ่ามด

การเก็บเกี่ยว

ดอกดาหลาที่มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะเก็บเกี่ยวได้มีอายุประมาณ 2 อาทิตย์นับตั้งแต่เริ่ม
แทงหน่อดอกตัดดอกในช่วงเช้าโดยการตัดก้านดอกให้ยาวขีดโคนต้นแล้วแช่ก้านดอกลงในถังที่มีน้ำ
บรรจุอยู่

การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

ดอกดาหลาที่ตัดมาแล้วจะนำมาแช่ในน้ำสะอาดเพื่อป้องกันการเหี่ยวใช้ถุงพลาสติกใส่ห่อดอก
แต่ละดอกเพื่อป้องกันไม่ให้กลีบดอกห้อยและช้ำจากนั้นจึงนำส่งให้แก่พ่อค้าอายุการปักแจกันดอกดา
หลาเมื่อตัดจากต้นแล้วนำมาปักแจกันในน้ำสะอาดจะมีอายุอยู่ได้ประมาณ 3 - 7 วันขึ้นอยู่กับ
สภาพแวดล้อมโดยรอบ

ต้นทุนการผลิตต่อไร่

ต้นทุนการผลิตดาหลาเบื้องต้นโดยทั่วไปจะมาจากค่าใช้จ่าย ต่าง ๆ ดังนี้

1. ค่าหน่อพันธุ์ต่อไร่ในปีแรก (หน่อละ 100) 32,000 บาท
2. ค่าเตรียมดินไร่ละ 1,000 บาท

3. ค่าแรง 3,200 บาท
4. ค่าปุ๋ยคอก 2,000 บาท
5. ค่าปุ๋ยเคมี 800 บาท
6. ค่าสารเคมี 1,500 บาท

รวม 40,500 บาท

ผลผลิต

ผลผลิตที่เกษตรกรจะได้รับมีดังต่อไปนี้

ปริมาณดอกต่อปี 32,000 ดอก

ปริมาณหน่อต่อปี (1 ต้นให้ 7 หน่อ) 2,240 บาท

การจำหน่ายผลผลิต

ส่งดอกดาดหาลาให้แก่ร้านดอกไม้โรงแรมหรือส่งขายให้กับพ่อค้า ที่ปากคลองตลาด

ราคาผลผลิต

ดอกดาดหาลามีราคาสูงหรือต่ำต่างกันขึ้นกับปัจจัยหลายด้านเช่นแหล่งปลูกผู้รับซื้อและผู้ปลูก

เองดอกดาดหาลามีราคาตั้งแต่ 8 - 50 บาทต่อดอกนอกจากนี้ยังมีการขายหน่อพันธุ์ซึ่งราคาขายก็ต่างกัน เช่นเดียวกับดอกคืออยู่ในช่วง 50 - 300 บาทต่อหน่อ

(<http://www.eto.ku.ac.th/neweto/e-book/plant/flower/dahla.pdf>)

สถานการณ์การผลิตดาดหาลา

ระบบสารสนเทศการผลิตทางด้านเกษตร
ผลิตดาดหาลา ประจำปี 2553 - 2559 ดังนี้

Online กรมส่งเสริมการเกษตรรายงานข้อมูลการ

ตารางที่ 2.1 แสดงข้อมูลการผลิตดาดหาลา ประจำปี 2553 - 2559 (หน่วย: ดอก)

ลำดับ	จังหวัด	จำนวน ครัวเรือน เกษตรกร	เนื้อที่ ปลูก (ไร่)	เนื้อที่ เสียหาย (ไร่)	เนื้อที่ เก็บ เกี่ยว ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิตที่ เก็บเกี่ยวได้ (ดอก)	ผลผลิต เฉลี่ย/เนื้อ ที่เก็บ เกี่ยว (ดอก)	ราคา เกษตรกร ขายได้ เฉลี่ย (บาท/ ดอก)
2553								
1	ระยอง	16	9.00	6.00	11.00	2,550.00	231.82	5.76
รวมทั้งหมด		16	9.00	6.00	11.00	2,550.00	231.82	5.76

ตารางที่ 2.1(ต่อ)

ลำดับ	จังหวัด	จำนวน ครัวเรือน เกษตรกร	เนื้อที่ ปลูก (ไร่)	เนื้อที่ เสียหาย (ไร่)	เนื้อที่ เก็บ เกี่ยว ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิตที่ เก็บเกี่ยวได้ (ดอก)	ผลผลิต เฉลี่ย/เนื้อ ที่เก็บ เกี่ยว (ดอก)	ราคา เกษตรกร ขายได้ เฉลี่ย (บาท/ ดอก)
2554								
1	ระยอง	10	6.00	0.00	6.00	3,400.00	566.67	4.70
รวมทั้งหมด		10	6.00	0.00	6.00	3,400.00	566.67	4.70
2555								
1	ระยอง	6	2.00	0.00	2.00	2,960.00	1,480.00	4.66
รวมทั้งหมด		6	2.00	0.00	2.00	2,960.00	1,480.00	4.66
2556								
1	ระยอง	6	12.00	8.00	2.00	5,660.00	2,830.00	4.45
รวมทั้งหมด		6	12.00	8.00	2.00	5,660.00	2,830.00	4.45
2557								
1	ระยอง	7	10.50	5.00	7.50	10,300.00	1,373.33	4.45
2	พิจิตร	1	2.00	0.00	1.00	720	720	33.29
3	สมุทรสงคราม	1	0.25	0.25	0.00	0.00	0.00	0.00
รวมทั้งหมด		9	12.75	5.25	8.50	11,020.00	1,296.47	6.34
2558								
1	ระยอง	7	3.00	0.00	3.00	6,990.00	2,330.00	4.64
2	พิจิตร	1	1.00	0.00	1.00	600.00	600.00	28.70
รวมทั้งหมด		8	4.00	0.00	4.00	7,590.00	1,897.50	6.55
2559								
1	ระยอง	7	3.00	0.00	3.00	2,290.00	763.33	3.87
2	พิจิตร	1	1.00	0.00	1.00	580.00	580.00	29.45
รวมทั้งหมด		8	4.00	0.00	4.00	2,870.00	717.50	9.04

ที่มา (ระบบสารสนเทศการผลิตทางด้านเกษตร Online กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560)

ตารางที่ 2.2 แสดงข้อมูลการผลิตตาหลา ประจำปี 2553 – 2559 (หน่วย: กิโลกรัม)

ลำดับ	จังหวัด	จำนวน ครัวเรือน เกษตรกร	เนื้อที่ ปลูก (ไร่)	เนื้อที่ เสียหาย (ไร่)	เนื้อที่ เก็บ เกี่ยว ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิตที่ เก็บเกี่ยวได้ (กิโลกรัม)	ผลผลิต เฉลี่ย/เนื้อ ที่เก็บ เกี่ยว (กิโลกรัม)	ราคา เกษตรกร ขายได้ เฉลี่ย (บาท/ กิโลกรัม)
2553								
1	อุดรธานี	2	2.00	0.00	2.00	520.00	260.00	36.54
2	พิจิตร	1	2.00	0.00	2.00	990.00	495.00	6.11
3	สุราษฎร์ธานี	4	2.00	0.00	2.00	811.00	405.50	29.45
4	ยะลา	48	45	0.00	47.00	11,231.00	238.96	5.70
รวมทั้งหมด		55	51.00	0.00	53.00	13,552.00	255.70	8.34
2554								
1	พิจิตร	1	1.00	0.00	1.00	715.00	715.00	56.57
2	สุราษฎร์ธานี	19	13.50	0.00	1.50	953.00	635.33	40.00
3	ยะลา	48	47.00	0.00	47.00	11,720.00	249.36	9.14
รวมทั้งหมด		68	61.50	0.00	49.50	13,388.00	270.46	13.87
2555								
1	พิจิตร	1	1.00	0.00	1.00	330.00	330.00	37.27
2	สุราษฎร์ธานี	6	15.50	0.00	7.00	4,825.00	689.29	28.22
3	ยะลา	48	47.00	1.00	47.00	2,555.00	54.36	10.00
รวมทั้งหมด		55	63.50	1.00	55.00	7,710.00	140.18	22.57
2556								
1	พิจิตร	1	2.00	0.00	1.00	750.00	750.00	5.00
2	สุราษฎร์ธานี	4	6.00	0.00	5.50	16,120.00	2,930.91	52.61
3	ยะลา	48	88.00	0.00	46.00	3,696.00	80.35	10.00
รวมทั้งหมด		53	96.00	0.00	52.50	20,566.00	391.73	43.21
2557								
1	สุราษฎร์ธานี	3	9.00	0.00	5.00	3,570.00	714.00	22.60
2	ยะลา	48	46.00	4.00	42.00	2,422.00	57.67	10.00
รวมทั้งหมด		51	55.00	4.00	47.00	5,992.00	127.49	17.51
2558								
1	สุราษฎร์ธานี	2	4.00	0.00	4.00	1,400.00	350.00	30.00
2	ยะลา	38	42.00	0.00	42.00	1,110.00	26.43	10.00
รวมทั้งหมด		40	46.00	0.00	46.00	2,510.00	54.57	21.16

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ลำดับ	จังหวัด	จำนวน ครัวเรือน เกษตรกร	เนื้อที่ ปลูก (ไร่)	เนื้อที่ เสียหาย (ไร่)	เนื้อที่ เก็บ เกี่ยว ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิตที่ เก็บเกี่ยวได้ (กิโลกรัม)	ผลผลิต เฉลี่ย/เนื้อ ที่เก็บ เกี่ยว (กิโลกรัม)	ราคา ที่ เกษตรกร ขายได้ เฉลี่ย (บาท/ กิโลกรัม)
2559								
-	-	-	-	-	-	-	-	-

ที่มา (ระบบสารสนเทศการผลิตทางด้านเกษตร Online กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศจිරัตน์ พรหมโต. (2540). ศึกษาการผลิตและการตลาดไม้ตัดดอกของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกเบญจมาศ นิยมปลูกเบญจมาศดอกช่อมากที่สุด มีพื้นที่ปลูกเบญจมาศโดยเฉลี่ย 1,332 ตารางเมตร ต้นทุนในการผลิตเบญจมาศเฉลี่ย 24,970.59 บาท โดยมีผลตอบแทนจากการจำหน่ายเบญจมาศเฉลี่ย 37,097.90 บาทต่อไร่ เกษตรกรผู้ปลูกลิลลี่นิยมปลูกลิลลี่สีมากที่สุด มีพื้นที่ปลูกลิลลี่โดยเฉลี่ย 344 ตารางเมตร ต้นทุนในการผลิตลิลลี่เฉลี่ย 17,874.42 บาท โดยมีผลตอบแทนจากการจำหน่ายลิลลี่เฉลี่ย 44,097.67 บาทต่อไร่ เกษตรกรผู้ปลูกแอสเตอร์นิยมปลูกแอสเตอร์ชนิดดอนขายทั้งต้น มีพื้นที่ปลูกแอสเตอร์เฉลี่ย 1,508 ตารางเมตร ต้นทุนในการผลิตแอสเตอร์เฉลี่ย 8,338.81 บาท โดยมีผลตอบแทนจากการจำหน่ายแอสเตอร์เฉลี่ย 20,598.44 บาทต่อไร่ เกษตรกรผู้ปลูกกุหลาบนิยมปลูกกุหลาบดอกใหญ่มากที่สุด มีพื้นที่ปลูกกุหลาบเฉลี่ย 1 ไร่ 256 ตารางเมตร ต้นทุนในการผลิตกุหลาบเฉลี่ย 106,925.52 บาท โดยมีผลตอบแทนจากการจำหน่ายกุหลาบเฉลี่ย 182,143.45 บาทต่อไร่ วิธีการปฏิบัติทางการตลาดของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกไม้ตัดดอกส่วนใหญ่จะขายเฉพาะดอก ทำการขายให้กับพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นพ่อค้าในท้องถิ่น จำนวนผู้มารับซื้อจำนวน 1 ราย และมากกว่า 4 ราย มีจำนวนใกล้เคียงกัน เหตุผลในการขายไม้ตัดดอกให้กับพ่อค้า เพราะเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ สถานที่ทำการซื้อขายส่วนใหญ่เป็นที่สวนของเกษตรกร โดยมีพ่อค้าคนกลางมารับไม้ตัดดอกที่บ้านหรือในสวนของเกษตรกร พาหนะที่ใช้ขนส่งไม้ตัดดอกที่นิยมใช้คือ รถบรรทุกขนาดเล็ก 4 ล้อ วิธีการบรรจุหีบห่อเกษตรกรใช้วิธีห่อด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์แล้วใส่กล่องกระดาษ หลังจากที่เกษตรกรส่งไม้ตัดดอกแล้วจึงจะได้รับเงินสด ราคาและแหล่งข่าวสารการตลาดของไม้ตัดดอกส่วนใหญ่เกษตรกรจะได้รับทราบจากพ่อค้าในขณะที่ขาย

จิระนันท์ จุลสัตย์. (2545). ศึกษาการผลิต การจัดจำหน่าย และพฤติกรรมผู้บริโภค ดอกไม้ในอำเภอเมือง จังหวัดตรัง พบว่า ผู้ปลูกไม้ดอกปลูกดอกไม้เป็นพืชรอง โดยทำการปลูกบริเวณ ใกล้ที่พักอาศัย ส่วนชนิดของดอกไม้ที่นิยมปลูก ได้แก่ ดอกกรัก มะลิ และดาวเรือง ใช้น้ำที่ปลูก ประมาณ 1 ไร่ แรงงาน 1 - 2 คน ลักษณะผู้ประกอบการร้านดอกไม้ สามารถจำแนกได้ 4 ลักษณะ คือ อาคารพาณิชย์ที่จำหน่ายดอกไม้ทุกวัน อาคารพาณิชย์ที่จำหน่ายดอกไม้เฉพาะวันพระ แผงลอยที่ จำหน่ายดอกไม้ทุกวัน และแผงลอยที่จำหน่ายดอกไม้เฉพาะวันพระ โดยส่วนใหญ่จะดำเนินกิจการ มาแล้วประมาณ 5 - 12 ปี จำหน่ายดอกไม้สดทั้งในรูปดอกเดี่ยว จัดช่อ และมาลัย ดอกไม้ที่ขายมา จากหลายแหล่งทั้งจากประเทศมาเลเซีย กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ เชียงราย สตูล พัทลุง และในตัว จังหวัดตรัง โดยดอกไม้ที่ขายดีที่สุดในรูปดอกเดี่ยว จัดช่อ และมาลัย ดอกไม้ที่ขายมา ตามลำดับ ซึ่งดอกไม้จะขายดีในช่วงเทศกาลต่าง ๆ และทุก ๆ วันพระ ในด้านผู้บริโภคดอกไม้ พบว่า ดอกกุหลาบ ผู้บริโภคจะให้ความสำคัญในเรื่องรูปทรงดอกสวยงามมากที่สุด รองลงมาคือ สีสดดอก สดใส และการหาซื้อได้สะดวก ส่วนดอกมะลิ ผู้บริโภคจะให้ความสำคัญในเรื่องกลิ่นหอมมากที่สุด รองลงมาคือ การหาซื้อได้สะดวก และราคาไม่แพง กุหลาบ ผู้บริโภคจะให้ความสำคัญในเรื่องรูปทรง ดอกสวยงามมากที่สุด รองลงมาคือ สีสดดอกสด และอายุการปักแจกันนาน ดอกเบญจมาศ ผู้บริโภค ให้ความสำคัญในเรื่องสีสดดอกสดใสมากที่สุด รองลงมาคือ รูปทรงดอกสวยงาม และอายุการปัก แจกัน และดอกดาวเรือง ผู้บริโภคจะให้ความสำคัญในเรื่องสีสดดอกสดใสและการหาซื้อได้สะดวก มากที่สุด รองลงมาคือ รูปทรงดอกสวยงามและราคาไม่แพง จากการศึกษาความสัมพันธ์ของ ความชอบกับการซื้อดอกไม้ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบลำดับของสเปียร์แมน พบว่า ผู้บริโภค ชอบดอกไม้ชนิดใดก็จะซื้อดอกไม้ชนิดนั้น และผู้บริโภคอายุน้อยจะชอบกุหลาบมากกว่าชนิดอื่น ๆ ในขณะที่ผู้บริโภคอายุมากจะชอบมะลิและกุหลาบ

วิฑูร พิษญากร. (2548). ศึกษาศักยภาพการตลาดดอกหน้าวัวในจังหวัดสงขลา พบว่า ดอก หน้าวัวเป็นไม้ตัดดอกที่มีศักยภาพการตลาดอีกชนิดหนึ่ง มีการผลิตกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ ภาคใต้มีแหล่งผลิตสำคัญอยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ในตลาดระดับส่วนกลางมีปากคลองตลาดเป็น แหล่งซื้อขายหลัก สำหรับจังหวัดสงขลาร้านค้าดอกไม้ร้อยละ 78.13 มีการใช้ดอกหน้าวัว โดยส่วนใหญ่ซื้อดอกหน้าวัวจากผู้ผลิตรายใหญ่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เหลือซื้อจากพ่อค้าคนกลางและผู้ผลิตภายในจังหวัด ผู้ผลิตรายย่อยในจังหวัดใกล้เคียง กรุงเทพมหานคร และนำเข้าจากประเทศ มาเลเซีย ดอกหน้าวัวส่วนใหญ่นำมาจัดเป็นพวงหรีด โดยมีดอกหน้าวัวเป็นหลักหรือเป็นดอกไม้แซม ธุรกิจโรงแรม ร้อยละ 50.00 มีการใช้ดอกหน้าวัวในการประดับตกแต่งสถานที่บริเวณห้อง ประชุมสัมมนา ล็อบบี้ และอื่น ๆ โดยโรงแรมทั้งหมดซื้อดอกหน้าวัวจากร้านค้าดอกไม้ในจังหวัด สงขลา เนื่องจากได้ดอกไม้ที่มีคุณภาพ มีบริการจัดส่งถึงที่ และสามารถซื้อเป็นเงินสดได้ ตลาดส่วนใหญ่

ต้องการดอกหน้าวัวสีแดง และดอกขนาดกลาง (ความกว้างดอก 4 – 5 นิ้ว) โดยสีของดอกเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกซื้อ ร้านค้าดอกไม้และโรงแรมส่วนใหญ่เห็นว่าดอกหน้าวัวมีอายุการปักแจกันนานกว่าไม้ดอกชนิดอื่น ดูแปลกสวยเป็นเอกลักษณ์ ช่วยให้บรรยากาศของงานดูหรูหราขึ้น เหมาะสำหรับตกแต่งในงานพิธีทางการและทำพวงหรีด ปริมาณการใช้งานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น มีความสนใจซื้อผลผลิตถ้ามีผู้ผลิตในจังหวัดสงขลาจัดส่งให้ โดยรวมความต้องการใช้ดอกหน้าวัวในจังหวัดสงขลาอยู่ที่เดือนละ 20,729 ดอก คิดเป็นมูลค่า 287,573.29 บาท ปัญหาและอุปสรรคของการตลาดดอกหน้าวัวในจังหวัดสงขลา มีทั้งปัญหาเนื่องจากการผลิตที่เป็นผู้ผลิตรายย่อย มีปริมาณผลผลิตน้อย มีความหลากหลายในสายพันธุ์ที่ปลูกน้อย ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ และใช้เงินลงทุนสูง ปัญหาเนื่องจากการตลาดนั้นยังไม่มีผู้ใดทำการตลาดอย่างจริงจัง ผู้ซื้อขาดข้อมูลข่าวสารการตลาด รวมทั้งปริมาณความต้องการภายในจังหวัดยังน้อยที่จะจูงใจผู้ผลิตรายใหญ่ ส่วนปัญหาเนื่องจากผู้บริโภคเป็นเรื่องของค่านิยมและความเชื่อที่ว่าเป็นดอกไม้สำหรับงานศพ เป็นดอกไม้ที่มีราคาแพง และใช้ดอกไม้ชนิดอื่นแทนดอกหน้าวัวได้

รัชชัย ทีฆชฎาเถียร. (2549). ศึกษาเทคโนโลยีและสภาพการผลิต การตลาด และปัญหาการผลิตเบญจมาศของเกษตรกร ตำบลไทยสามัคคี อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าเกษตรกรเป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.5 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 43.5 ร้อยละ 87.0 แต่งงานแล้ว อายุเฉลี่ย 41.7 ปี ร้อยละ 65.2 มีความรู้ระดับประถมศึกษา เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกเบญจมาศเฉลี่ย 4.1 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 26.1 เช่าที่เพื่อนบ้านปลูกเบญจมาศเพิ่มเติมจากพื้นที่ของตนเองเฉลี่ยรายละ 3.1 ไร่ เกษตรกรปลูกเบญจมาศเฉลี่ยคนละ 80 โรงเรือนต่อปี เกษตรกรร้อยละ 82.6 ปลูกเบญจมาศเป็นอาชีพหลัก โดยผู้ปลูกร้อยละ 17.4 ที่มีการผลิตยอดพันธุ์ไว้ใช้เองและจำหน่ายแก่สมาชิกและเพื่อนบ้าน เหตุผลที่เลือกปลูกเบญจมาศเพราะตลาดมีความต้องการสูง ผลตอบแทนสูง ปลูกตามเพื่อนบ้านที่ประสบความสำเร็จ เกษตรกรปลูกเบญจมาศมาแล้วเป็นเวลาเฉลี่ย 4.4 ปี การผลิตใช้แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ยครอบครัวละ 2.6 คน และจ้างมาเพิ่มเติมเฉลี่ยรายละ 0.9 คน เกษตรกรสังกัดกลุ่มเบญจมาศเพียงร้อยละ 26.1 ผู้ปลูกส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.3 เป็นสมาชิกสถาบันการเงินต่าง ๆ มีเพียงร้อยละ 34.8 ที่มีหนี้ค้ำคง เกษตรกรได้รับความรู้จากประธานกลุ่ม เกษตรตำบล และวิทยุ เกษตรกรร้อยละ 94.6 เคยเข้ารับการอบรมกับหน่วยงานของกรมส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ เกษตรกรทุกรายจะจ้างรถแทรกเตอร์เข้ามาไถที่มีเพียงร้อยละ 26.1 ที่มีรถไถโรตารี และร้อยละ 60.3 มีรถกระบะเป็นของตนเอง สายพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกมากที่สุด ได้แก่ พันธุ์โพลาลิสเรแกน อับป้า มะลิ และโมนาลิซ่า ตามลำดับ ซึ่งมีอิทธิพลมาจากความต้องการของตลาดเป็นหลัก เกษตรกรนิยมปลูกเบญจมาศภายใต้โรงเรือนพลาสติกเพื่อกันฝน ขนาดโครงสร้างสูง 1.5 เมตร กว้าง 2.5 เมตร ยาว 20 เมตร สามารถให้ผลผลิตดอกเบญจมาศโรงเรือนละ 150 – 200 กิโลกรัม เฉลี่ย 165 กิโลกรัม ใช้ซาแรน

50% พรางแสงแก่ต้นอ่อนที่ปลูกในสัปดาห์แรกจนตั้งตัวได้ และจะพรางซาแรนอีกครั้งเมื่อดอก เบญจมาศเริ่มแย้มบานเพื่อไม่ให้สีดอกซีด ดินที่ใช้ปลูกเบญจมาศมีทั้งดินร่วนปนทราย ดินร่วน ปนเหนียว และดินเหนียว อย่างละ ร้อยละ 30.4, 30.4, 26.1 และ 13.0 ตามลำดับ เกษตรกรทุกรายมีการตากดิน 5 – 14 วันระหว่างการไถแต่ละครั้ง และใส่วัสดุปรุลงดิน ร้อยละ 82.6 ใส่ปุ๋ยเคมีรองพื้น เป็นสูตรเสมอ 15 – 15 – 15 หรือ 16 – 16 – 16 ส่วนใหญ่ใส่อัตรา 1 กิโลกรัมต่อไร่หรือ 1 กิโลกรัมต่อไร่ สำหรับการใส่ปุ๋ยครั้งที่ 1 – 3 ยังนิยมใส่ปุ๋ยสูตรเสมอ แต่ก็มีสูตรที่ใส่แตกต่างกันไปมากถึง 9 สูตร ส่วน ฮอร์โมน มีความนิยมใช้ร้อยละ 65.2 รายละเอียดการให้แสงไฟมีความหลากหลายระหว่างเกษตรกร มาก พบว่า ร้อยละ 90.9 นิยมใช้หลอดนีออน วอร์มไลท์ 40 วัตต์ เกษตรกรจะคลุมผ้าดำให้เบญจมาศ เพื่อให้เกิดตาออกในเดือนกุมภาพันธ์ถึงกันยายน แต่บางรายคลุมถึงเดือนธันวาคม นิยมใช้ระยะปลูก 12.5 × 12.5 เซนติเมตร และปลูกโดยไม่เด็ดยอด แหล่งน้ำที่ใช้ปลูกเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่ผิวดิน จะรดน้ำวันละ 1 ครั้ง เวลา เช้าหรือบ่าย ไม่เกิน 14.00 นาฬิกา เพื่อไม่ให้ใบเปียกในตอนกลางคืน กำจัด วัชพืชด้วยการถอนด้วยมือ 2 ครั้ง มีร้อยละ 26.1 ที่ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช มีโรคและแมลงรบกวนมาก แต่เกษตรกรขาดความรู้เรื่องโรคและแมลงทำให้การป้องกันและกำจัดไม่ได้ผล แมลงที่สำคัญ ได้แก่ เพลี้ยไฟ เพลี้ยอ่อน และหนอนต่าง ๆ ส่วนโรคที่พบมาก ได้แก่ โรคราสนิมขาว โรคราสนิม โรคใบจุด และโรคเหี่ยว ตามลำดับ การแต่งฟอร์มดอกทั้งดอกเดี่ยวและดอกช่อ จนถึงเรื่องการเก็บเกี่ยว เกษตรกรทำได้ถูกต้องและมีความหลากหลายของวิธีปฏิบัติไม่มากนัก เวลาเก็บเกี่ยวและ จำหน่ายไม่แน่นอนแล้วแต่การจัดการเพื่อนำส่งตลาดให้ทันเวลา ไม่มีการใช้สารเคมีในการถนอม ดอกไม้ เกรด เอ และ บี มีราคาเฉลี่ย 55.22 บาท และ 42.66 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ ร้อยละ 32.3 จะจำหน่ายที่ประธานกลุ่ม และอีกร้อยละ 32.3 มีแม่ค้ามารับถึงที่สวน การปลูกพืชหมุนเวียน เพื่อกำจัดโรคในดินเป็นวิธีที่เกษตรกรปฏิบัติอย่างเคร่งครัด สำหรับปัญหาของเกษตรกร พบว่า มี 10 ประเด็น เรียงตามลำดับความถี่มากไปหาน้อย ได้แก่ ปริมาณและคุณภาพของยอดพันธุ์ ความต้องการ สายพันธุ์ดีพันธุ์ใหม่ โรคและแมลง ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง ความไม่ธรรมดาด้านราคา การขาด แคลนแรงงานและแรงงานด้อยคุณภาพ ปัญหาดินเสื่อม ขาดเงินทุน ขาดความรู้ในการปลูกเบญจมาศ และขาดสื่อแนะนำเทคโนโลยีการผลิตให้นักท่องเที่ยวชม โดยสรุปพื้นที่ปลูกเบญจมาศลดลงเป็น จำนวนมากในปี 2548 เพราะมีมีโครงการสนับสนุนจากภาครัฐ ระบบการรวมกลุ่มไม่เหนียวแน่น องค์ ความรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยีไม่เพียงพอ และการผลิตมีขั้นตอนที่ละเอียดอ่อนมาก ในขณะที่มี รายใหม่เข้ามาเพิ่มแต่ยังขาดความรู้และเป็นการทำตามเพื่อนบ้าน ดังนั้นจะได้ผลดีเฉพาะรายใหญ่ที่มี ความรู้ ความชำนาญและเงินทุนมากเท่านั้น เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตของแต่ละรายแตกต่างกันมาก และไม่ถูกต้องหรือขาดความรู้ความเข้าใจ เช่น เรื่องการใส่ปุ๋ย การให้แสงไฟ โรคและแมลง เป็นต้น ส่วนเทคนิคที่เข้าใจกันดีเป็นเทคนิคที่ใช้ความสะดวกในการปฏิบัติเป็นเกณฑ์ เช่น การเตรียมดิน การ

ให้น้ำ การแต่งดอก การเก็บเกี่ยว และการปลูกพืชหมุนเวียน เป็นต้น เมื่อพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ของเกษตรกร พบว่า เป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้โดยเกษตรกรเอง ต้องอาศัยภาครัฐเข้าดำเนินการและในรูปแบบของการบูรณาการจากหลาย ๆ หน่วยงาน และต้องทำการวิจัยในแปลงเกษตรกรแบบเกษตรกรมีส่วนร่วม (farmer participatory approach) แล้วถ่ายทอดผลวิจัยที่เป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อไป เช่น ปัญหาการปรับปรุงพันธุ์ การขยายยอดพันธุ์ที่ปลอดโรคจากการเพาะเนื้อเยื่อให้เพียงพอ การปรับปรุงดิน การให้แสงไฟ และการลดต้นทุน นอกจากนี้ควรพิจารณาเรื่องการตลาดที่ไม่ให้มีการกดราคาและกีดกันอีกด้วย

น้องไทย ชมจันทร์. (2550). ศึกษาการจัดการ การผลิต และการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกดอกมะลิลา บ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกมะลิลาเป็นเพศหญิง โดยส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 48.71 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่จบระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.5 คน อาชีพหลักของเกษตรกร คือ ทำนา อาชีพรอง ทำสวนมะลิลา จำนวนแรงงานของครัวเรือนในภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.3 คน จำนวนแรงงานของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 1.8 คน การถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตนเอง โดยมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 7 ไร่ต่อราย พื้นที่ปลูกดอกมะลิลาเฉลี่ย 2.33 งานต่อราย รายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 73,668.75 บาทต่อครัวเรือนต่อปี รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี 26,239.30 บาท และรายได้จากการปลูกมะลิลาเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี 36,237.20 บาท โดยรายได้จากการทำสวนมะลิลาคิดเป็นร้อยละ 41.56 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน การจัดการ การผลิต พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกเฉลี่ย 13 ปี เหตุผลที่เกษตรกรตัดสินใจปลูกมะลิลา เพราะเห็นว่ามีกิจกรรมต่อเนื่อง คือ สามารถนำดอกมะลิมาร้อยเป็นพวงมาลัยและนำพวงมาลัยไปจำหน่ายต่อได้ จำนวนปีที่ต้นมะลิลาให้ผลผลิตแล้วเฉลี่ย 4.15 ปี ชนิดพันธุ์มะลิลาที่ใช้ปลูก คือ พันธุ์บูรณะ เหตุผลที่เลือกพันธุ์นี้เพราะว่า ดอกดก และดอกใหญ่สวย แหล่งที่มาของพันธุ์มะลิลาส่วนมากซื้อมาจากตลาดภายในตัวเมือง ฤดูที่ปลูกดอกมะลิลามากที่สุด คือ ฤดูหนาว วิธีการเตรียมดินส่วนใหญ่ใช้แรงงานคน วิธีการปลูกดอกมะลิลาเกษตรกรปลูกแบบไม่ยกร่องมากที่สุดเพราะเป็นที่ดอนมีระยะการปลูก 1 × 1 เมตร แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกส่วนใหญ่ใช้น้ำจากบ่อที่ขุดเองให้น้ำโดยการใช้สายยางรด ชนิดของปุ๋ยที่ใช้ในการปลูกดอกมะลิลา คือ ปุ๋ยเคมีอย่างเดียว เกษตรกรส่วนใหญ่มีการตัดแต่งกิ่ง แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการบังคับมะลิลาให้ออกดอกในฤดูหนาว แมลงศัตรูพืชที่พบและเป็นปัญหามากที่สุด คือ หนอนเจาะดอก และเพลี้ยไฟ แก้ไขปัญหาและวิธีกำจัดแมลงศัตรูพืชโดยการใช้สารเคมี จำนวน 2 ครั้งต่อเดือน โรคที่พบในแปลงปลูกมะลิลามากที่สุด คือ โรครากเน่า รายจ่ายที่เป็นเงินสดเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี 5,294.05 บาท รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี 41,531.25 บาท การจัดการ การตลาด พบว่า มะลิลาให้ผลผลิตมากที่สุดในฤดูร้อนเฉลี่ย 3.46 กิโลกรัมต่อวัน ราคาขายในฤดูหนาวเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 198.43 บาทต่อ

กิโลกรัม วิธีการจำหน่ายส่วนใหญ่นำดอกมะลิลาไปจำหน่ายในตัวเมือง รูปแบบการจำหน่ายส่วนใหญ่เป็นการร้อยมาลัย เกษตรกรจำหน่ายดอกมะลิลาสดในฤดูร้อนมากที่สุดเฉลี่ย 1.17 กิโลกรัม วิธีการจำหน่ายดอกสดเป็นทั้งการขายปลีกและขายส่ง การเก็บรักษาคุณภาพดอกมะลิลาโดยการนำดอกมะลิลาไปแช่ตู้เย็น การจำหน่ายพวงมาลัยในฤดูหนาวมากที่สุดเฉลี่ย 75.93 พวงต่อวัน วิธีการจำหน่ายเป็นทั้งการขายปลีกและการขายส่ง ราคาขายพวงมาลัยเฉลี่ย 3.65 บาทต่อพวง ซึ่งเป็นราคาขายส่ง สัดส่วนในการใช้ดอกมะลิลาในการร้อยเป็นพวงมาลัย 1 กิโลกรัม สามารถร้อยมาลัยได้เฉลี่ย 57.5 พวง สถานที่จำหน่ายพวงมาลัย คือ ที่บ้านของตนเองโดยไม่รวมกลุ่มกันจำหน่ายผลผลิต

ภูวาเดช โหระเรือง และคณะ. (2559). ศึกษาการผลิตและการตลาดกล้วยไม้ในพื้นที่ภาคกลางและพื้นที่ใกล้เคียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไม้ คิดเป็นร้อยละ 98.8 ประกอบธุรกิจในลักษณะกิจการเจ้าของคนเดียวเกษตรกรรายใหม่ควรมีเงินลงทุนเริ่มต้นโดยเฉลี่ยจำนวน 374,744 บาทต่อพื้นที่เพาะปลูก 1 ไร่ พันธุ์กล้วยไม้ที่นิยมเพาะปลูก คือ พันธุ์บอมโม่แดง ต้นทุนการเพาะปลูกต่อไร่กรณีทำไม้เนื้อ คิดเป็นเงินเฉลี่ย 142,820 บาทต่อไร่ ต้นทุนการเพาะปลูกต่อไร่กรณีไม้ตัดดอก คิดเป็นจำนวนเงินโดยเฉลี่ย 398,965.83 บาทต่อไร่ ผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไม้คิดเป็นร้อยละ 62.0 กระจายสินค้าผ่านช่องทางพ่อค้าส่งออกข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย คือ ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้การช่วยเหลือในด้านประกันราคากว้างกล้วยไม้และการจัดหาตลาด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพการผลิต การจำหน่าย และการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล กำหนดแนวทางในการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ผลิตดาหลาและผู้ใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้
2. กลุ่มตัวอย่าง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนที่แท้จริงของประชากร จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ผลิตดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ 692 คน ประกอบด้วย ผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดนราธิวาส จำนวน 334 คน จังหวัดยะลา จำนวน 258 คน และจังหวัดปัตตานี จำนวน 100 คน และจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ 544 คน ประกอบด้วย ผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 140 คน จังหวัดนราธิวาส จำนวน 110 คน จังหวัดตรัง จำนวน 80 คน จังหวัดปัตตานี จำนวน 75 คน จังหวัดกระบี่ จำนวน 71 คน และจังหวัดยะลา จำนวน 68 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบปลายปิดและปลายเปิด ดังนี้

1. แบบสอบถามสภาพการผลิตและการจำหน่ายดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 ข้อมูลการผลิตและการจำหน่ายดาหลาในพื้นที่ภาคใต้
  - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ
2. แบบสอบถามการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 ข้อมูลการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้
  - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การสร้างเครื่องมือวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งจากหนังสือ เอกสาร วารสาร รายงานประจำปีของหน่วยงานในช่องทางต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้น
2. ร่างแบบสอบถาม
3. ทบทวนและปรับแก้แบบสอบถาม

การตรวจสอบเครื่องมือ

ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความเที่ยงตรง จากนั้นวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Congruence : IOC) ทั้งรายข้อและค่าเฉลี่ยรวม เมื่อพิจารณารายข้อ หากข้อใดได้คะแนนต่ำกว่า 0.5 ทำการปรับข้อคำถามหรือตัดข้อคำถามนั้นออกไป ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการผลิต การจำหน่าย และการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ลักษณะ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และการประสานงานกับบัณฑิตอาสาและบุคลากรในสถาบันการศึกษาในพื้นที่เป็นผู้เก็บรวบรวม โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และให้ส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล ดังนี้

1.แบบสอบถามสภาพการผลิต และการจำหน่ายดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามหาความถี่ และร้อยละ เสนอผลในรูปแบบตารางและบรรยาย

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลการผลิตและการจำหน่ายดาหลาในพื้นที่ภาคใต้หาความถี่ และร้อยละ เสนอผลในรูปแบบตารางและบรรยาย

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เสนอผลในรูปแบบการบรรยาย

2. แบบสอบถามการใช้ศาลาในพื้นที่ภาคใต้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามหาความถี่ และร้อยละ
เสนอผลในรูปแบบตารางและบรรยาย
- ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลการใช้ศาลาในพื้นที่ภาคใต้หาความถี่ และร้อยละ
เสนอผลในรูปแบบตารางและบรรยาย
- ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เสนอผลในรูปแบบการบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาสภาพการผลิต การจำหน่าย และการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

ศึกษาสภาพการผลิต และการจำหน่ายดาหลาในพื้นที่ภาคใต้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพการผลิต และการจำหน่ายดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 436 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 และเพศชาย จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 มีอายุระหว่าง 41 – 55 ปี มากที่สุด จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 37.86 รองลงมาคือ อายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 34.97 อายุระหว่าง 25 – 40 ปี จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 26.01 และน้อยที่สุดคืออายุน้อยกว่า 25 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.16

นับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 627 คน คิดเป็นร้อยละ 90.61 และศาสนาพุทธ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 9.39

มีสถานภาพสมรส/อยู่ด้วยกันมากที่สุด จำนวน 563 คน คิดเป็นร้อยละ 81.36 รองลงมาคือ สถานภาพหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 14.45 และน้อยที่สุดคือ สถานภาพโสด จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 4.19

สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด จำนวน 388 คน คิดเป็นร้อยละ 56.07 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 15.17 ไม่ได้เรียน จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 12.28 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 8.96 ระดับปริญญาตรี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 5.64 และน้อยที่สุดคือ ระดับอนุปริญญา/ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 1.88

มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือน มากที่สุด จำนวน 408 คน คิดเป็นร้อยละ 58.90 รองลงมาคือ น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 27.20 รายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาทต่อเดือน จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 7.80 รายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 3.70 และน้อยที่สุดคือมีรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 2.40

ผลิตตาหลาเป็นอาชีพรองทั้งหมด จำนวน 692 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม ค่าขาย รับจ้างทั่วไป ข้าราชการ ธุรกิจส่วนตัว ตัดเย็บ และแม่บ้าน และมีประสบการณ์ในการผลิตตาหลาระหว่าง 5 – 10 ปี มากที่สุด จำนวน 308 คน คิดเป็นร้อยละ 44.51 รองลงมาคือ ประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 33.09 ประสบการณ์ระหว่าง 11 – 15 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 12.43 ประสบการณ์ระหว่าง 16 – 20 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 5.35 และน้อยที่สุดคือมีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 4.62ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	256	37.00
หญิง	436	63.00
รวม	692	100.00
อายุ		
น้อยกว่า 25 ปี	8	1.16
อายุ 25 – 40 ปี	180	26.01
อายุ 41 – 55 ปี	262	37.86
อายุมากกว่า 55 ปี	242	34.97
รวม	692	100.00
ศาสนา		
พุทธ	65	9.39
อิสลาม	627	90.61
คริสต์	0	0
รวม	692	100.00
สถานภาพ		
โสด	29	4.19
สมรส/อยู่ด้วยกัน	563	81.36
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	100	14.45
รวม	692	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ไม่ได้เรียน	85	12.28
ประถมศึกษา	388	56.07
มัธยมศึกษาตอนต้น	105	15.17
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	62	8.96
อนุปริญญา/ปวส.	13	1.88
ปริญญาตรี	39	5.64
ปริญญาโท	0	0
รวม	692	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	187	27.20
5,000 – 10,000 บาท	408	58.90
10,001 – 15,000 บาท	54	7.80
15,001 – 20,000 บาท	17	2.40
มากกว่า 20,000 บาท	26	3.70
รวม	692	100.00
การผลิตตาหลา		
อาชีพหลัก	0	0
อาชีพรอง	692	100.00
รวม	692	100.00
ประสบการณ์ในการผลิตตาหลา		
น้อยกว่า 5 ปี	229	33.09
5 – 10 ปี	308	44.51
11 – 15 ปี	86	12.43
16 – 20 ปี	37	5.35
มากกว่า 20 ปี	32	4.62
รวม	692	100.00

ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพการผลิตและการจำหน่ายตาหลาในพื้นที่ภาคใต้

การศึกษาข้อมูลสภาพการผลิตและการจำหน่ายตาหลาในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีวัตถุประสงค์การผลิตตาหลาสำหรับการใช้ในครัวเรือนมากที่สุด จำนวน 529 คน คิดเป็นร้อยละ 76.45 ใช้พื้นที่ในการผลิตตาหลาน้อยกว่า 1 ไร่ มากที่สุด จำนวน 437 คน คิดเป็นร้อยละ 82.61 รองลงมาคือ พื้นที่ระหว่าง 1 – 5 ไร่ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 17.01 และน้อยที่สุดคือพื้นที่มากกว่า 5 ไร่ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.38 สภาพพื้นที่ เป็นที่ราบมากที่สุด จำนวน 438 คน คิดเป็นร้อยละ 82.80 รองลงคือ ที่ลุ่ม จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 13.23 และน้อยที่สุดคือที่สูง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 3.97 ลักษณะดินบริเวณพื้นที่ผลิตตาหลาเป็นดินร่วนมากที่สุด จำนวน 408 คน คิดเป็นร้อยละ 77.13 รองลงมาคือ ดินเหนียว จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 16.82 ดินทราย จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 4.16 และน้อยที่สุดคือดินร่วนปนทราย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 1.89 ส่วนใหญ่เป็นการผลิตในพื้นที่ถือครองของตนเอง จำนวน 523 คน คิดเป็นร้อยละ 98.87 ส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่ถือครองของตนเองและพื้นที่ถือครองของเพื่อนบ้าน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.13 ลักษณะการปลูก ไม่ได้ปลูกเป็นต้นตาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติมากที่สุด จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 43.29 รองลงมาคือ การปลูกตาหลาระหว่างแถวในสวนยางพารา จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 16.63 การปลูกตาหลาระหว่างแถวในสวนไม้ผล จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 16.07 การปลูกตาหลาบริเวณใกล้ที่พักอาศัย จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 13.99 และน้อยที่สุดคือการปลูกตาหลาชนิดเดียว จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 10.02 ใช้ระยะปลูก 1 เมตร มากที่สุด จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 35.54 รองลงมาคือระยะปลูก 2 เมตร จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 25.14 ระยะปลูก 3 เมตร จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 ระยะปลูก 5 เมตร จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 8.32 ระยะปลูก 4 เมตร จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 6.24 ระยะปลูก 7 เมตร จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 3.78 ระยะปลูก 10 เมตร จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 3.02 และน้อยที่สุดคือระยะปลูก 6 เมตร กับระยะปลูก 8 เมตร เท่ากัน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.38 แรงงานในการผลิต เป็นการผลิตโดยใช้แรงงานในครัวเรือนทั้งหมด จำนวน 529 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ประกอบด้วย การใช้แรงงานในครัวเรือนจำนวน 1 คน มากที่สุด จำนวน 368 คน คิดเป็นร้อยละ 69.57 รองลงมาคือแรงงานจำนวน 2 คน จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 22.87 แรงงานจำนวน 3 คน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 3.78 แรงงานจำนวน 4 คน กับแรงงานจำนวน 5 คน เท่ากัน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70 และแรงงานจำนวน 8 คน กับแรงงานจำนวน 9 คน เท่ากัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.19 โดยใช้น้ำฝนเป็นหลักในการผลิต จำนวน 394 คน คิดเป็นร้อยละ 74.48 รองลงมาคือ น้ำประปา จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 14.55 น้ำจากบ่อน้ำหรือสระน้ำที่ขุดขึ้น จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 10.02 และน้อยที่สุดคือน้ำบาดาล จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 0.95 ปริมาณน้ำหรือแหล่งน้ำ ผู้ตอบ

แบบสอบถาม จำนวน 499 คน คิดเป็นร้อยละ 94.33 มีน้ำเพียงพอสำหรับการผลิต และจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 5.67 ที่ขาดแคลนน้ำในฤดูร้อน ส่วนใหญ่จะไม่มีต้นทุนในการผลิต จำนวน 522 คน คิดเป็นร้อยละ 98.68 และจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.32 ที่มีต้นทุนในการผลิต โดยการใช้เงินทุนของตนเองทั้งหมด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ผลิตตาหลาสีชมพูอย่างเดียวนามากที่สุด จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 48.96 รองลงมา คือ สีแดงอย่างเดียว จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 33.46 สีแดงและสีชมพู จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 11.91 สีแดง สีชมพู และสีขาว จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 2.94 สีแดงและสีขาว จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70 สีชมพูและสีขาว จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 0.95 และน้อยที่สุดคือสีขาวอย่างเดียว จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.38 แหล่งที่มาของพันธุ์ตาหลา เป็นต้นตาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ จำนวน 454 คน คิดเป็นร้อยละ 85.82 ต้นตาหลาที่ขยายพันธุ์จากต้นตาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 11.34 ต้นตาหลาที่ได้จากการแบ่งปันของเพื่อนบ้าน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 2.46 และต้นพันธุ์ที่ซื้อจากร้านจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.38 เป็นการผลิตโดยไม่ให้น้ำ จำนวน 445 คน คิดเป็นร้อยละ 84.12 และมีการให้น้ำ จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 15.88 ไม่มีการตัดแต่งทรงพุ่ม จำนวน 484 คน คิดเป็นร้อยละ 93.19 และมีการตัดแต่งทรงพุ่ม จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 6.81 ไม่มีการใส่ปุ๋ยในการผลิตจำนวน 464 คน คิดเป็นร้อยละ 87.71 และมีการใส่ปุ๋ย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 12.29 มีการป้องกันและกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรู จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.38 และไม่มีการป้องกันและกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรู จำนวน 527 คน คิดเป็นร้อยละ 99.62 มีการป้องกันและกำจัดวัชพืช จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 10.21 และไม่มีการป้องกันและกำจัดวัชพืช จำนวน 475 คน คิดเป็นร้อยละ 89.79 การเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยวิธีการตัดดอก จำนวน 519 คน คิดเป็นร้อยละ 98.11 และต้นพันธุ์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 1.89 สำหรับการตัดดอกมีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว จำนวน 458 คน คิดเป็นร้อยละ 86.58 และไม่มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 13.42 ส่วนต้นพันธุ์ มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และไม่มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ต้องการใช้ตาหลาในลักษณะการตัดดอก จำนวน 519 คน คิดเป็นร้อยละ 98.11 และลักษณะต้นพันธุ์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 1.89 ต้องการใช้ตาหลาสีชมพูมากที่สุด จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 57.28 สีแดง จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 37.62 และสีขาว จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 5.10 ปัจจุบันสามารถผลิตตาหลาได้เพียงพอ จำนวน 473 คน คิดเป็นร้อยละ 89.41 และไม่เพียงพอ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 10.59 ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตตาหลา คือ การขาดความรู้และการให้คำแนะนำการผลิตที่มีประสิทธิภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การขาดแคลนปัจจัยการผลิต เช่น ที่ดิน พันธุ์ และปุ๋ย ปัญหาการตลาด และปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ผลิตดาหลาไว้จำหน่าย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 2.45 ใช้พื้นที่ในการผลิตระหว่าง 1 – 5 ไร่มากที่สุดจำนวน 9 คน คิดเป็น ร้อยละ 52.94 รองลงมาคือ พื้นที่น้อยกว่า 1 ไร่ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 41.18 และน้อยที่สุดคือพื้นที่มากกว่า 5 ไร่ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 82.35 และที่ลุ่มจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 ลักษณะดินบริเวณพื้นที่ผลิตเป็นดินทรายมากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 47.06 รองลงมาคือ ดินร่วนจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.29 และน้อยที่สุดคือดินเหนียวจำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 17.65 เป็นการผลิตดาหลาในพื้นที่ถือครองของตนเองทั้งหมด จำนวน 17 คน คิดเป็น ร้อยละ 100.00 ปลูกดาหลาระหว่างแถวในสวนไม้ผลมากที่สุดจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 58.83 รองลงมาคือ ไม่ได้ปลูกเป็นต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ การปลูกดาหลาชนิดเดียว การปลูกดาหลาบริเวณใกล้ที่พักอาศัย เท่ากัน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 และน้อยที่สุดคือการปลูกดาหลาระหว่างแถวในสวนยางพารา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.89 ระยะปลูก 1 เมตรมากที่สุดจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 76.48 และระยะปลูก 3 เมตร กับระยะปลูก 5 เมตร เท่ากัน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 โดยใช้แรงงานในครัวเรือนทั้งหมด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ประกอบด้วย การใช้แรงงานในครัวเรือนจำนวน 1 คน มากที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็น ร้อยละ 70.59 รองลงมาคือ แรงงานจำนวน 5 คน จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 17.65 และน้อยที่สุดคือแรงงานจำนวน 2 คน จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 11.76 โดยใช้น้ำฝนเป็นหลักในการผลิต จำนวน 12 คน คิดเป็น ร้อยละ 70.59 รองลงมาคือน้ำจากบ่อน้ำหรือสระน้ำที่ขุดขึ้น จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 17.65 และน้อยที่สุดคือน้ำบาดาลกับน้ำประปา เท่ากัน จำนวน 1 คน คิดเป็น ร้อยละ 5.88 และจะมีน้ำหรือแหล่งน้ำใช้อย่างเพียงพอทั้งหมด จำนวน 17 คน คิดเป็น ร้อยละ 100.00 ไม่ใช้ต้นทุนและแหล่งทุนทั้งหมด จำนวน 17 คน คิดเป็น ร้อยละ 100.00 เป็นการผลิตดาหลาสีชมพูอย่างเดียวมากที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.30 รองลงมาคือ สีแดงกับสีชมพูจำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 29.41 สีแดง อย่างเดียวจำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 17.65 สีแดง กับสีขาวจำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 11.76 และน้อยที่สุดคือสีแดง สีชมพู และสีขาวจำนวน 1 คน คิดเป็น ร้อยละ 5.88 เป็นต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติมากที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็น ร้อยละ 82.35 และต้นพันธุ์ที่ขยายพันธุ์มาจากต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติจำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 17.65 เป็นการผลิตโดยไม่ให้น้ำ จำนวน 14 คน คิดเป็น ร้อยละ 82.35 และมีการให้น้ำ จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 17.65 ไม่มีการตัดแต่งทรงพุ่ม จำนวน 15 คน คิดเป็น ร้อยละ 88.24 และมีการตัดแต่งทรงพุ่มจำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 11.76 ไม่ใส่ปุ๋ยในการผลิต จำนวน 15 คน คิดเป็น ร้อยละ 88.24 และใส่ปุ๋ย จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 11.76 ไม่มีการป้องกันและกำจัดโรค แมลง สัตว์ศัตรู และวัชพืชทั้งหมด จำนวน 17 คน คิดเป็น ร้อยละ 100.00 มีการเก็บเกี่ยวผลผลิต 2 รูปแบบ คือ การตัดดอก

จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 94.12 และต้นพันธุ์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 สำหรับการตัดดอกจะมีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 81.25 และไม่มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 ส่วนต้นพันธุ์ไม่มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวทั้งหมด 1 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ใช้ดาหลาในลักษณะการตัดดอก จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 94.12 และลักษณะต้นพันธุ์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 ต้องการใช้ดาหลาสีแดงมากที่สุดทั้งในลักษณะการตัดดอกและต้นพันธุ์ ราคา ดอกดาหลาสีแดง สีชมพู และสีขาว มีราคาโดยเฉลี่ยต่อดอกไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่ราคาโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 5 บาทต่อดอก ราคาต่ำสุด 1 บาทต่อดอก และราคาสูงสุด 7 บาทต่อดอก ต้นพันธุ์ดาหลาสีแดง มีราคาโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 50 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์การตัดดอกจำหน่ายโดยวิธีการขายส่งมากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือการขายปลีก จำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 43.75 และน้อยที่สุดคือการขายปลีกและขายส่ง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 สำหรับต้นพันธุ์ จำหน่ายโดยวิธีการขายปลีกและการขายส่งทั้งหมด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 การตัดดอกมีรายได้โดยเฉลี่ย น้อยกว่า 2,000 บาทต่อปีมากที่สุด จำนวน 12 คนคิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมาคือรายได้ระหว่าง 8,001 – 10,000 บาทต่อปีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และรายได้ระหว่าง 4,001 – 6,000 บาทต่อปี และน้อยที่สุดคือรายได้ระหว่าง 6,001 – 8,000 บาทต่อปี เท่ากัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 และมีรายได้โดยเฉลี่ยจากการจำหน่ายต้นพันธุ์ น้อยกว่า 2,000 บาทต่อปี ทั้งหมด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ปัจจุบันสามารถผลิตดาหลาได้เพียงพอ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 82.62 และไม่เพียงพอ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 จะไม่ผลิตดาหลาเพิ่มขึ้นเนื่องจากปัญหาการตลาด ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตดาหลา คือ การขาดแคลนปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์ ปุ๋ย สารเคมี และปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ และผู้ตอบแบบสอบถามที่ผลิตดาหลาสำหรับการใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 21.10 ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ในการผลิตดาหลาน้อยกว่า 1 ไร่ จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 88.36 และพื้นที่ระหว่าง 1 – 5 ไร่ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 11.64 สภาพพื้นที่ผลิตเป็นที่ราบมากที่สุด จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 91.10 รองลงมาคือ ที่ลุ่ม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.48 และน้อยที่สุดคือที่สูง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.42 ลักษณะดินบริเวณพื้นที่ผลิตเป็นดินร่วนมากที่สุด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 85.62 รองลงมาคือ ดินเหนียว จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 13.01 และน้อยที่สุดคือดินทราย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.37 เป็นการผลิตดาหลาในพื้นที่ถือครองของตนเองทั้งหมด จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ปลูกดาหลาระหว่างแถวในสวนไม้ผลมากที่สุด จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 47.95 รองลงมาคือ การปลูกดาหลาบริเวณใกล้ที่พักอาศัย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 19.18 ไม่ได้ปลูกเป็นต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.07 การปลูกดาหลาระหว่างแถวในสวนยางพารา จำนวน 15 คน

คิดเป็นร้อยละ 10.27 และน้อยที่สุดคือการปลูกดาหลาชนิดเดียว จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.53 ระยะเวลาปลูก 1 เมตร มากที่สุด จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 60.27 รองลงมาคือระยะเวลาปลูก 2 เมตร จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 15.76 ระยะเวลาปลูก 3 เมตร จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 8.22 ระยะเวลาปลูก 5 เมตร จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.54 ระยะเวลาปลูก 4 เมตร จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.11 ระยะเวลาปลูก 10 เมตร จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.74 และน้อยที่สุดคือระยะเวลาปลูก 6 เมตร กับระยะเวลาปลูกมากกว่า 10 เมตร เท่ากัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.68 เป็นการผลิดดาหลาโดยใช้แรงงานในครัวเรือนทั้งหมด จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ประกอบด้วย การใช้แรงงานในครัวเรือนจำนวน 1 คน มากที่สุด จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 70.55 รองลงมาคือ แรงงานจำนวน 2 คน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 21.92 แรงงานจำนวน 3 คน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.80 แรงงานจำนวน 6 คน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.37 และน้อยที่สุดคือแรงงานจำนวน 4 คน กับแรงงานจำนวน 5 คน เท่ากัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.68 โดยใช้น้ำฝนเป็นหลักในการผลิต จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 63.70 รองลงมาคือน้ำประปา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 20.55 น้ำจากบ่อน้ำหรือสระน้ำที่ขุดขึ้น จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 11.64 และน้อยที่สุดคือน้ำบาดาล จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.11 และจะมีปริมาณน้ำหรือแหล่งน้ำใช้เพียงพอทั้งหมด จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ไม่มีต้นทุนในการผลิต จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 94.52 และมีต้นทุนในการผลิตจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.48 โดยการใช้เงินทุนของตนเองทั้งหมด ร้อยละ 100.00 ผลิตดาหลาสีชมพูอย่างเดียวมากที่สุด จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 56.17 รองลงมาคือ สีแดงอย่างเดียว จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 25.34 สีแดงกับสีชมพู จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.70 สีแดง สีชมพู และสีขาว จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.05 และน้อยที่สุดคือสีแดงกับสีขาว และสีชมพูกับสีขาว เท่ากัน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.37 เป็นต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 53.42 ต้นพันธุ์ที่ขยายพันธุ์มาจากต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 38.36 ต้นพันธุ์ที่ได้จากการแบ่งปันของเพื่อนบ้าน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.80 ต้นพันธุ์จากหน่วยงานราชการในพื้นที่ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.74 และน้อยที่สุดคือต้นพันธุ์ที่ซื้อจากร้านจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.68 ไม่มีการให้น้ำ จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 86.99 และมีการให้น้ำ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 13.01 ไม่มีการตัดแต่งทรงพุ่ม จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 81.51 และมีการตัดแต่งทรงพุ่ม จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 18.49 ไม่มีการใส่ปุ๋ยจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 85.62 และมีการใส่ปุ๋ย จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 14.38 มีการป้องกันและกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรู จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.37 และไม่มีการป้องกันและกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรู จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 98.63 มีการป้องกันและกำจัดวัชพืช จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.16 และ

ไม่มีการป้องกันและกำจัดวัชพืช จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 93.84 การเก็บเกี่ยวผลผลิต 2 รูปแบบ คือ การตัดดอก จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 96.58 และต้นพันธุ์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.42 สำหรับการตัดดอกมีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว จำนวน 101คน คิดเป็นร้อยละ 71.63 และไม่มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว จำนวน 40คน คิดเป็นร้อยละ 28.37 ส่วนต้นพันธุ์ไม่มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวทั้งหมด จำนวน 5 คนคิดเป็น ร้อยละ 100.00 ต้องการใช้ตาหลาในลักษณะการตัดดอก จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 96.58 และลักษณะต้นพันธุ์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.42 ต้องการใช้ตาหลาสีชมพูมากที่สุดทั้งในลักษณะการตัดดอกและต้นพันธุ์ ดอกดาหลาสีชมพู สีแดง และสีขาว ราคาโดยเฉลี่ยต่อดอกไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่ราคาโดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 5 – 10 บาทต่อดอก ราคาต่ำสุด 1 บาทต่อดอก และราคาสูงสุด 15 บาทต่อดอก ต้นพันธุ์ดาหลาสีชมพู และสีแดง ราคาโดยเฉลี่ยต่อ 1 ต้นพันธุ์ไม่แตกต่างกัน คือ น้อยกว่า 50 บาทต่อดอก การตัดดอกจำหน่ายโดยวิธีการขายปลีก จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 49.65 รองลงมาคือการขายส่ง จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 41.13 และน้อยที่สุดคือการขายปลีกและขายส่ง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.22 สำหรับต้นพันธุ์ จำหน่ายโดยวิธีการขายส่ง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และการขายปลีก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 การตัดดอกมีรายได้โดยเฉลี่ย น้อยกว่า 2,000 บาทต่อปี มากที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือรายได้ระหว่าง 2,000 – 4,000 บาทต่อปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.60 รายได้ระหว่าง 4,001 – 6,000 บาทต่อปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.38 รายได้ระหว่าง 8,001 – 10,000 บาทต่อปี และมากกว่า 10,000 บาทต่อปี เท่ากัน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.26 และน้อยที่สุดคือรายได้ระหว่าง 6,001 – 8,000 บาทต่อปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.83 และมีรายได้โดยเฉลี่ยจากการจำหน่ายต้นพันธุ์ น้อยกว่า 2,000 บาทต่อปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และรายได้ระหว่าง 2,000 – 4,000 บาทต่อปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ปัจจุบันสามารถผลิตตาหลาได้เพียงพอ จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 85.62 และไม่เพียงพอ จำนวน 21 คนคิดเป็นร้อยละ 14.38 จะทำการผลิตตาหลามากขึ้นเพราะจะทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น สำหรับปัญหาการตลาดและราคาผลผลิตตกต่ำเป็นเหตุผลที่จะไม่เพิ่มการผลิต ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตตาหลา คือ การขาดความรู้และการให้คำแนะนำการผลิตที่มีประสิทธิภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การขาดแคลนปัจจัยการผลิต เช่น ที่ดิน เงินทุน พันธุ์ และปุ๋ย ปัญหาการตลาดและปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลการผลิตและการจำหน่ายตาหลาในพื้นที่ภาคใต้

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
วัตถุประสงค์การผลิตตาหลา		
1. การใช้ในครัวเรือน	529	76.45
2. การจำหน่าย	17	2.45
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย	146	21.10
จำนวนพื้นที่		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- น้อยกว่า 1 ไร่	437	82.61
- 1 – 5 ไร่	90	17.01
- มากกว่า 5 ไร่	2	0.38
2. การจำหน่าย		
- น้อยกว่า 1 ไร่	7	41.18
- 1 – 5 ไร่	9	52.94
- มากกว่า 5 ไร่	1	5.88
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- น้อยกว่า 1 ไร่	129	88.36
- 1 – 5 ไร่	17	11.64
- มากกว่า 5 ไร่	0	0.00
สภาพพื้นที่ของการผลิตในแต่ละรูปแบบ		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- ที่ราบ	438	82.80
- ที่ลุ่ม	70	13.23
- ที่สูง	21	3.97
2. การจำหน่าย		
- ที่ราบ	14	82.35
- ที่ลุ่ม	3	17.65
- ที่สูง	0	0.00
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- ที่ราบ	133	91.10
- ที่ลุ่ม	8	5.48
- ที่สูง	5	3.42

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
ลักษณะดินปลูกในแต่ละรูปแบบ		
- ดินเหนียว	89	16.82
- ดินร่วน	408	77.13
- ดินทราย	22	4.16
- ดินร่วนปนทราย	10	1.89
2. การจำหน่าย		
- ดินเหนียว	3	17.65
- ดินร่วน	6	35.29
- ดินทราย	8	47.06
- ดินร่วนปนทราย	0	0.00
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- ดินเหนียว	19	13.01
- ดินร่วน	125	85.62
- ดินทราย	2	1.37
- ดินร่วนปนทราย	0	0.00
การถือครองพื้นที่ผลิตดาหลา		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- ตนเอง	523	98.87
- ตนเองและเพื่อนบ้าน	6	1.13
2. การจำหน่าย		
- ตนเอง	17	100.00
- ตนเองและเพื่อนบ้าน	0	0.00
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- ตนเอง	146	100.00
- ตนเองและเพื่อนบ้าน	0	0.00
ลักษณะการปลูก		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- ไม่ได้ปลูกเป็นต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ	229	43.29
- การปลูกดาหลาระหว่างแถวในสวนยางพารา	88	16.63
- การปลูกดาหลาอย่างเดียว	53	10.02
- การปลูกดาหลาระหว่างแถวในสวนไม้ผล	85	16.07

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
- การปลูกบริเวณใกล้ที่พักอาศัย	74	13.99
2. การจำหน่าย		
- ไม่ได้ปลูกเป็นต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ	2	11.76
- การปลูกดาหลาระหว่างแถวในสวนยางพารา	1	5.89
- การปลูกดาหลาอย่างเดี่ยว	2	11.76
- การปลูกดาหลาระหว่างแถวในสวนไม้ผล	10	58.83
- การปลูกบริเวณใกล้ที่พักอาศัย	2	11.76
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- ไม่ได้ปลูกเป็นต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ	22	15.07
- การปลูกดาหลาระหว่างแถวในสวนยางพารา	15	10.27
- การปลูกดาหลาอย่างเดี่ยว	11	7.53
- การปลูกดาหลาระหว่างแถวในสวนไม้ผล	70	47.95
- การปลูกบริเวณใกล้ที่พักอาศัย	28	19.18
ระยะปลูก(ระยะห่างระหว่างกอหนึ่งไปอีกกอหนึ่ง)		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- 1 เมตร	188	35.54
- 2 เมตร	133	25.14
- 3 เมตร	91	17.20
- 4 เมตร	33	6.24
- 5 เมตร	44	8.32
- 6 เมตร	2	0.38
- 7 เมตร	20	3.78
- 8 เมตร	2	0.38
- 9 เมตร	0	0.00
- 10 เมตร	16	3.02
- มากกว่า 10 เมตร	0	0.00
2. การจำหน่าย		
- 1 เมตร	13	76.48
- 2 เมตร	0	0.00
- 3 เมตร	2	11.76
- 4 เมตร	0	0.00

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
- 5 เมตร	2	11.76
- 6 เมตร	0	0.00
- 7 เมตร	0	0.00
- 8 เมตร	0	0.00
- 9 เมตร	0	0.00
- 10 เมตร	0	0.00
- มากกว่า 10 เมตร	0	0.00
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- 1 เมตร	88	60.27
- 2 เมตร	23	15.76
- 3 เมตร	12	8.22
- 4 เมตร	6	4.11
- 5 เมตร	11	7.54
- 6 เมตร	1	0.68
- 7 เมตร	0	0.00
- 8 เมตร	0	0.00
- 9 เมตร	0	0.00
- 10 เมตร	4	2.74
- มากกว่า 10 เมตร	1	0.68
แรงงาน		
1. การใช้ในครัวเรือน		
1.1 แรงงานในครัวเรือน	529	100.00
- 1 คน	368	69.57
- 2 คน	121	22.87
- 3 คน	20	3.78
- 4 คน	9	1.70
- 5 คน	9	1.70
- 6 คน	0	0.00
- 7 คน	0	0.00
- 8 คน	1	0.19
- 9 คน	1	0.19

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
- 10 คน	0	0.00
- มากกว่า 10 คน	0	0.00
1.2 แรงงานจ้าง	0	0.00
2. การจำหน่าย		
2.1 แรงงานในครัวเรือน		
- 1 คน	17	100.00
- 2 คน	12	70.59
- 3 คน	2	11.76
- 4 คน	0	0.00
- 5 คน	0	0.00
- 6 คน	3	17.65
- 7 คน	0	0.00
- 8 คน	0	0.00
- 9 คน	0	0.00
- 10 คน	0	0.00
- มากกว่า 10 คน	0	0.00
2.2 แรงงานจ้าง	0	0.00
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย	0	0.00
3.1 แรงงานในครัวเรือน	146	100.00
- 1 คน	103	70.55
- 2 คน	32	21.92
- 3 คน	7	4.80
- 4 คน	1	0.68
- 5 คน	1	0.68
- 6 คน	2	1.37
- 7 คน	0	0.00
- 8 คน	0	0.00
- 9 คน	0	0.00
- 10 คน	0	0.00
- มากกว่า 10 คน	0	0.00
3.2 แรงงานจ้าง	0	0.00

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
น้ำหรือแหล่งน้ำ		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- น้ำฝน	394	74.48
- น้ำจากบ่อ/สระน้ำ	53	10.02
- น้ำบาดาล	5	0.95
- น้ำประปา	77	14.55
2. การจำหน่าย		
- น้ำฝน	12	70.59
- น้ำจากบ่อ/สระน้ำ	3	17.65
- น้ำบาดาล	1	5.88
- น้ำประปา	1	5.88
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- น้ำฝน	93	63.70
- น้ำจากบ่อ/สระน้ำ	17	11.64
- น้ำบาดาล	6	4.11
- น้ำประปา	30	20.55
ปริมาณน้ำหรือแหล่งน้ำ		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- เพียงพอ	499	94.33
- ขาดแคลน	30	5.67
2. การจำหน่าย		
- เพียงพอ	17	100.00
- ขาดแคลน	0	0.00
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- เพียงพอ	146	100.00
- ขาดแคลน	0	0.00
ต้นทุนการผลิต		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- ไม่มีต้นทุน	522	98.68
- มีต้นทุน	7	1.32

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
2. การจำหน่าย		
- ไม่มีต้นทุน	17	100.00
- มีต้นทุน	0	0.00
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- ไม่มีต้นทุน	138	94.52
- มีต้นทุน	8	5.48
แหล่งทุน		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- ไม่มี	0	0.00
- ทุนตนเอง	7	100.00
2. การจำหน่าย		
- ไม่มี	17	100.00
- ทุนตนเอง	0	0.00
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- ไม่มี	0	0.00
- ทุนตนเอง	8	100.00
สีด้าหลายที่ผลิต		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- สีแดง	177	33.46
- สีชมพู	259	48.96
- สีขาว	2	0.38
- สีแดงและสีชมพู	63	11.91
- สีแดงและสีขาว	9	1.70
- สีชมพูและสีขาว	5	0.95
- สีแดง สีชมพู และสีขาว	14	2.94
2. การจำหน่าย		
- สีแดง	3	17.65
- สีชมพู	6	35.30
- สีขาว	0	0.00
- สีแดงและสีชมพู	5	29.41
- สีแดงและสีขาว	2	11.76

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
- สีชมพูและสีขาว	0	0.00
- สีแดง สีชมพู และสีขาว	1	5.88
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- สีแดง	37	25.34
- สีชมพู	82	56.17
- สีขาว	0	0.00
- สีแดงและสีชมพู	20	13.70
- สีแดงและสีขาว	2	1.37
- สีชมพูและสีขาว	2	1.37
- สีแดง สีชมพู และสีขาว	3	2.05
แหล่งที่มาพันธุ์ดาหลา		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- ต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ	454	85.82
- ต้นดาหลาที่ขยายพันธุ์มาจากต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ	60	11.34
- ต้นพันธุ์จากการแบ่งปันของเพื่อนบ้าน	13	2.46
- ต้นพันธุ์จากหน่วยงานราชการในพื้นที่	0	0.00
- ต้นพันธุ์ที่ซื้อจากร้านจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอก	2	0.38
2. การจำหน่าย		
- ต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ	14	82.35
- ต้นดาหลาที่ขยายพันธุ์มาจากต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ	3	17.65
- ต้นพันธุ์จากการแบ่งปันของเพื่อนบ้าน	0	0.00
- ต้นพันธุ์จากหน่วยงานราชการในพื้นที่	0	0.00
- ต้นพันธุ์ที่ซื้อจากร้านจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอก	0	0.00
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- ต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ	78	53.42
- ต้นดาหลาที่ขยายพันธุ์มาจากต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ	56	38.36
- ต้นพันธุ์จากการแบ่งปันของเพื่อนบ้าน	7	4.80
- ต้นพันธุ์จากหน่วยงานราชการในพื้นที่	4	2.74

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
- ต้นพันธุ์ที่ซื้อจากร้านจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอก	1	0.68
การให้น้ำ		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- ไม่ให้น้ำ	445	84.12
- ให้น้ำ	88	15.88
2. การจำหน่าย		
- ไม่ให้น้ำ	14	82.35
- ให้น้ำ	3	17.65
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- ไม่ให้น้ำ	127	86.99
- ให้น้ำ	19	13.01
การตัดแต่งทรงพุ่ม		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- ไม่มีการตัดแต่งทรงพุ่ม	484	93.19
- มีการตัดแต่งทรงพุ่ม	45	6.81
2. การจำหน่าย		
- ไม่มีการตัดแต่งทรงพุ่ม	15	88.24
- มีการตัดแต่งทรงพุ่ม	2	11.76
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- ไม่มีการตัดแต่งทรงพุ่ม	119	81.51
- มีการตัดแต่งทรงพุ่ม	27	18.49
การใส่ปุ๋ย		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- ไม่ใส่ปุ๋ย	464	87.71
- ใส่ปุ๋ย	65	12.29
2. การจำหน่าย		
- ไม่ใส่ปุ๋ย	15	88.24
- ใส่ปุ๋ย	2	11.76
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- ไม่ใส่ปุ๋ย	125	85.62
- ใส่ปุ๋ย	21	14.38

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
การป้องกันและกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรู		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- ไม่มีการป้องกันและกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรู	527	99.62
- มีการป้องกันและกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรู	2	0.38
2. การจำหน่าย		
- ไม่มีการป้องกันและกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรู	17	100.00
- มีการป้องกันและกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรู	0	0.00
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- ไม่มีการป้องกันและกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรู	144	98.63
การป้องกันและกำจัดวัชพืช		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- ไม่มีการป้องกันและกำจัดวัชพืช	475	89.79
- มีการป้องกันและกำจัดวัชพืช	54	10.21
2. การจำหน่าย		
- ไม่มีการป้องกันและกำจัดวัชพืช	17	100.00
- มีการป้องกันและกำจัดวัชพืช	0	0.00
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- ไม่มีการป้องกันและกำจัดวัชพืช	137	93.84
- มีการป้องกันและกำจัดวัชพืช	9	6.16
การเก็บเกี่ยว		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- ตัดดอก	519	98.11
- ต้นพันธุ์	10	1.89
2. การจำหน่าย		
- ตัดดอก	16	94.12
- ต้นพันธุ์	1	5.88
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- ตัดดอก	141	96.58
- ต้นพันธุ์	5	3.42

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว		
1. การใช้ในครัวเรือน		
1.1 ตัดดอก	519	98.11
- ไม่มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	71	13.42
- มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	458	86.58
1.2 ต้นพันธุ์	10	1.89
- ไม่มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	4	40.00
- มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	6	60.00
2. การจำหน่าย		
2.1 ตัดดอก	16	94.12
- ไม่มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	3	18.75
รูปแบบที่ใช้หรือตลาดต้องการ		
1. การใช้ในครัวเรือน		
1.1 ตัดดอก	519	98.11
1.2 ต้นพันธุ์	10	1.89
2. การจำหน่าย		
2.1 ตัดดอก	16	94.12
2.2 ต้นพันธุ์	1	5.88
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
3.1 ตัดดอก	141	96.58
3.2 ต้นพันธุ์	5	3.42
สีที่ใช้หรือตลาดต้องการ		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- สีแดง	199	37.62
- สีชมพู	303	57.28
- สีขาว	27	5.10
2. การจำหน่าย		
2.1 ตัดดอก		
- สีแดง	8	50.00
- สีชมพู	6	37.50
- สีขาว	2	12.50

ตารางที่ 4.2(ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
2.2 ต้นพันธุ์		
- สีแดง	1	100.00
- สีชมพู	0	0.00
- สีขาว	0	0.00
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
3.1 ตัดดอก		
- สีแดง	58	41.13
- สีชมพู	81	57.45
- สีขาว	2	1.42
3.2 ต้นพันธุ์		
- สีแดง	2	40.00
- สีชมพู	3	60.00
- สีขาว	0	0.00
ราคา(สูงไปหาต่ำ)		
1. การใช้ในครัวเรือน	0	0.00
2. การจำหน่าย		
2.1 ตัดดอก		
- สีแดง		
1. น้อยกว่า 5 บาทต่อดอก	7	87.50
2. 5 – 10 บาทต่อดอก	1	12.50
3. 11 – 15 บาทต่อดอก	0	0.00
4. 16 – 20 บาทต่อดอก	0	0.00
5. มากกว่า 20 บาทต่อดอก	0	0.00
- สีชมพู		
1. น้อยกว่า 5 บาทต่อดอก	5	83.33
2. 5 – 10 บาทต่อดอก	1	16.67
3. 11 – 15 บาทต่อดอก	0	0.00
4. 16 – 20 บาทต่อดอก	0	0.00
5. มากกว่า 20 บาทต่อดอก	0	0.00
- สีขาว		
1. น้อยกว่า 5 บาทต่อดอก	2	100.00

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
2. 5 – 10 บาทต่อดอก	0	0.00
3. 11 – 15 บาทต่อดอก	0	0.00
4. 16 – 20 บาทต่อดอก	0	0.00
5. มากกว่า 20 บาทต่อดอก	0	0.00
2.2 ต้นพันธุ์		
- สีแดง		
1. น้อยกว่า 50 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	1	100.00
2. 50 – 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	0	0.00
3. มากกว่า 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	0	0.00
- สีชมพู		
1. น้อยกว่า 50 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	0	0.00
2. 50 – 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	0	0.00
3. มากกว่า 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	0	0.00
- สีขาว		
1. น้อยกว่า 50 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	0	0.00
2. 50 – 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	0	0.00
3. มากกว่า 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	0	0.00
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
3.1 ตัดดอก		
- สีแดง		
1. น้อยกว่า 5 บาทต่อดอก	19	32.76
2. 5 – 10 บาทต่อดอก	37	63.79
3. 11 – 15 บาทต่อดอก	2	3.45
4. 16 – 20 บาทต่อดอก	0	0.00
5. มากกว่า 20 บาทต่อดอก	0	0.00
- สีชมพู		
1. น้อยกว่า 5 บาทต่อดอก	25	30.86
2. 5 – 10 บาทต่อดอก	56	69.14
3. 11 – 15 บาทต่อดอก	0	0.00
4. 16 – 20 บาทต่อดอก	0	0.00
5. มากกว่า 20 บาทต่อดอก	0	0.00

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
- สีขาว		
1. น้อยกว่า 5 บาทต่อดอก	1	50.00
2. 5 – 10 บาทต่อดอก	1	50.00
3. 11 – 15 บาทต่อดอก	0	0.00
4. 16 – 20 บาทต่อดอก	0	0.00
5. มากกว่า 20 บาทต่อดอก	0	0.00
3.2 ต้นพันธุ์		
- สีแดง		
1. น้อยกว่า 50 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	2	100.00
2. 50– 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	0	0.00
3. มากกว่า 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	0	0.00
- สีชมพู		
1. น้อยกว่า 50 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	3	100.00
2. 50– 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	0	0.00
3. มากกว่า 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	0	0.00
- สีขาว		
1. น้อยกว่า 50 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	0	0.00
2. 50– 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	0	0.00
3. มากกว่า 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	0	0.00
การจำหน่าย		
1. การใช้ในครัวเรือน	0	0.00
2. การจำหน่าย		
2.1 ตัดดอก		
- ขายปลีก	7	43.75
- ขายส่ง	8	50.00
- ขายปลีกและขายส่ง	1	6.25
2.2 ต้นพันธุ์		
- ขายปลีก	0	0.00
- ขายส่ง	0	0.00
- ขายปลีกและขายส่ง	1	100.00
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		

ตารางที่ 4.2(ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
3.1 ตัดดอก		
- ขยายปลีก	70	49.65
- ขยายส่ง	58	41.13
- ขยายปลีกและขยายส่ง	13	9.22
3.2 ต้นพันธุ์		
- ขยายปลีก	2	40.00
- ขยายส่ง	3	60.00
- ขยายปลีกและขยายส่ง	0	0.00
รายได้จากการผลิตตาหลา		
1. การใช้ในครัวเรือน	0	0.00
2. การจำหน่าย		
2.1 ตัดดอก		
- น้อยกว่า 2,000 บาทต่อปี	12	75.00
- 2,000 – 4,000 บาทต่อปี	0	0.00
- 4,001 – 6,000 บาทต่อปี	1	6.25
- 6,001 – 8,000 บาทต่อปี	1	6.25
- 8,001 – 10,000 บาทต่อปี	2	12.50
- มากกว่า 10,000 บาทต่อปี	0	0.00
2.2 ต้นพันธุ์		
- น้อยกว่า 2,000 บาทต่อปี	1	100.00
- 2,000 – 4,000 บาทต่อปี	0	0.00
- 4,001 – 6,000 บาทต่อปี	0	0.00
- 6,001 – 8,000 บาทต่อปี	0	0.00
- 8,001 – 10,000 บาทต่อปี	0	0.00
- มากกว่า 10,000 บาทต่อปี	0	0.00
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
3.1 ตัดดอก		
- น้อยกว่า 2,000 บาทต่อปี	94	66.67
- 2,000 – 4,000 บาทต่อปี	22	15.60
- 4,001 – 6,000 บาทต่อปี	9	6.38
- 6,001 – 8,000 บาทต่อปี	4	2.83

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 692)	ร้อยละ
- 8,001 – 10,000 บาทต่อปี	6	4.26
- มากกว่า 10,000 บาทต่อปี	6	4.26
3.2 ต้นพันธุ์		
- น้อยกว่า 2,000 บาทต่อปี	3	60.00
- 2,000 – 4,000 บาทต่อปี	2	40.00
- 4,001 – 6,000 บาทต่อปี	0	0.00
- 6,001 – 8,000 บาทต่อปี	0	0.00
- 8,001 – 10,000 บาทต่อปี	0	0.00
- มากกว่า 10,000 บาทต่อปี	0	0.00
การผลิตตาหลาในปัจจุบัน		
1. การใช้ในครัวเรือน		
- ไม่เพียงพอ	56	10.59
- เพียงพอ	473	89.41
2. การจำหน่าย		
- ไม่เพียงพอ	3	17.65
- เพียงพอ	14	82.35
3. การใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย		
- ไม่เพียงพอ	21	14.38
- เพียงพอ	125	85.62

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากผู้ตอบแบบสอบถามที่ผลิตตาหลาไว้ในครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถามที่ผลิตตาหลาไว้จำหน่าย และผู้ตอบแบบสอบถามที่ผลิตตาหลาไว้ในครัวเรือนและจำหน่าย มีความคล้ายคลึงกันกล่าวคือ การให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการแปรรูปตาหลา การสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เงินทุน พันธุ์ตาหลา ปุ๋ย สารเคมี การตลาดและการประกันราคาผลผลิตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นประชาชนทั่วไปมากที่สุด จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 42.65 รองลงมาคือหน่วยงานรัฐบาล จำนวน 73 คน ร้านจำหน่ายอาหาร จำนวน 70 คน ร้านจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอก จำนวน 48 คน โรงแรม/ที่พัก จำนวน 48 หน่วยงาานเอกชน จำนวน 38 คน และน้อยที่สุดคือ ร้านจำหน่ายดอกไม้ จำนวน 35 คนคิดเป็นร้อยละ 13.42, 12.87, 8.82, 8.82, 6.99 และ6.43 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง n = 544	ร้อยละ
หน่วยงานรัฐบาล	73	13.42
หน่วยงานเอกชน	38	6.99
ร้านจำหน่ายดอกไม้	35	6.43
ร้านจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอก	48	8.82
โรงแรม/ที่พัก	48	8.82
ร้านจำหน่ายอาหาร	70	12.87
ประชาชนทั่วไป	232	42.65
รวม	544	100.00

ตอนที่ 2 การใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้

การศึกษาข้อมูลการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 52.39 ไม่เคยใช้ดาหลา โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยใช้ดาหลา จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 72.63 มีแนวโน้มในอนาคตว่าจะไม่ใช้ดาหลา เพราะว่ามีแหล่งหรือร้านจำหน่ายน้อย ไม่ได้รับความนิยมจากผู้ใช้ และยังไม่รู้จักดาหลา ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 27.37 ที่มีแนวโน้มในอนาคตจะใช้ดาหลา เพราะว่าการใช้ประโยชน์จากดาหลามีรูปแบบที่หลากหลายขึ้น เช่น ไม้ตัดดอก ไม้ดอกประดับ การบริโภค และพืชสมุนไพร และขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า โดยมีแนวโน้มในอนาคตจะใช้ดาหลาเป็นไม้ตัดดอกมากที่สุด จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 51.28รองลงมาคือ ไม้ดอกประดับ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 25.64 และน้อยที่สุดคือการนำดา

หลามาบริโภคจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 สีที่ต้องการใช้มากที่สุด คือ สีแดง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 56.41 รองลงมาคือ สีชมพู จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 35.90 และน้อยที่สุดคือ สีขาว จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยใช้ดาหลาแต่ปัจจุบันไม่ใช้แล้วจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 22.61 โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยใช้ดาหลาแต่ปัจจุบันไม่ใช้แล้ว จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 54.47 มีแนวโน้มในอนาคตว่าจะไม่ใช้ดาหลา เพราะว่ามีแหล่งหรือร้านจำหน่ายน้อย ไม่ได้รับความนิยมจากผู้ใช้และผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 45.53 มีแนวโน้มในอนาคตว่าจะกลับมาใช้ดาหลาอีกครั้ง เพราะว่าการใช้ประโยชน์จากดาหลามีรูปแบบที่หลากหลายขึ้น เช่น ไม้ตัดดอก ไม้ดอกประดับ การบริโภค และพืชสมุนไพร และขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้าโดยมีแนวโน้มในอนาคตจะใช้ดาหลาเป็นไม้ตัดดอกมากที่สุด จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 39.28 เป็นไม้ดอกประดับและการบริโภค เท่ากัน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 30.36 สีที่ต้องการใช้มากที่สุด คือ สีแดง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาคือ สีชมพู จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 26.79 และน้อยที่สุดคือ สีขาว จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00

ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังมีการใช้ดาหลาอยู่ในปัจจุบัน จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 โดยการนำดาหลามาบริโภคมากที่สุด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 71.06 รองลงมาคือ ไม้ตัดดอก จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 16.91 และน้อยที่สุดคือ ไม้ดอกประดับ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 11.03 ดาหลาสีแดงและสีชมพูมีการนำมาใช้เท่ากัน จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 46.32 ส่วนที่เหลือจะเป็นสีขาว จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 7.36 เหตุผลที่ซื้อดาหลาจากแหล่งดังกล่าว เพราะราคาถูกมากที่สุด จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 52.21 รองลงมาคือ ไม่มีแหล่งหรือร้านอื่น ๆ ให้ซื้อ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 22.79 สินค้ามีคุณภาพ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 16.91 มีบริการจัดส่งให้ถึงที่ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 7.35 และน้อยที่สุดคือการให้บริการด้วยเงินเชื่อ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.74 การบริโภคดาหลาเป็นอาหาร ผู้ใช้จะซื้อดาหลามาจากพ่อค้าคนกลางมากที่สุด จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 54.08 รองลงมาคือ ซื้อโดยตรงจากเกษตรกร จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 41.84 การปลูกดาหลาไว้ใช้เอง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.06 และน้อยที่สุดคือเกษตรกรจัดส่งมาให้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.02 จำนวนดอกดาหลาที่ซื้อโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 10 ดอกต่อครั้ง มากที่สุด จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 81.63 รองลงมาคือ ระหว่าง 10 – 20 ดอกต่อครั้ง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15.31 ระหว่าง 21 – 30 ดอกต่อครั้ง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.04 และน้อยที่สุดคือระหว่าง 41 – 50 ดอกต่อครั้ง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.02 ราคาโดยเฉลี่ยระหว่าง 5 – 10 บาทต่อดอก จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 56.12 รองลงมาคือระหว่าง 16 – 20 บาทต่อดอก จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 29.60 ระหว่าง 11 – 15 บาทต่อดอก

และมากกว่า 20 บาทต่อดอก เท่ากัน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.12 และน้อยที่สุดคือราคาน้อยกว่า 5 บาทต่อดอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.04 ความถี่ในการซื้อจะไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับโอกาสและความเหมาะสมในการใช้งานมากที่สุด จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 67.35 รองลงมาคือ ซื้อทุกวัน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.23 มากกว่า 2 สัปดาห์ต่อครั้ง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9.182 สัปดาห์ต่อครั้ง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 และน้อยที่สุดคือสัปดาห์ละครั้งจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.10 เหตุผลที่มีการนำดาหลามาบริโภคมากที่สุด คือ คุณค่าทางอาหารของดาหลา จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 52.04 รองลงมาคือ สีสน้ำจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 25.51 รสชาติ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18.37 และน้อยที่สุดคือดอกมีขนาดใหญ่ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.08 สำหรับการใช้ดาหลาเป็นไม้ตัดดอก จะมีร้านจำหน่ายดอกไม้จัดส่งมาให้มากที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 26.08 รองลงมาคือ ซื้อจากร้านจำหน่ายดอกไม้และการปลูกดาหลาไว้ใช้เอง เท่ากัน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 21.74 ซื้อจากพ่อค้าคนกลาง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 17.39 ซื้อจากหน่วยงานในพื้นที่ ซื้อโดยตรงจากเกษตรกรและเกษตรกรจัดส่งมาให้เท่ากัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.35 จำนวนดอกดาหลาที่ซื้อโดยเฉลี่ย ระหว่าง 10 – 20 ดอกต่อครั้ง มากที่สุด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 39.13 รองลงมาคือ มากกว่า 50 ดอกต่อครั้ง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 26.09 น้อยกว่า 10 ดอกต่อครั้งและระหว่าง 40 – 50 ดอกต่อครั้ง เท่ากัน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.04 และน้อยที่สุดคือระหว่าง 21 – 30 ดอกต่อครั้ง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 ราคาโดยเฉลี่ยระหว่าง 16 – 20 บาทต่อดอก มากที่สุด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 39.13 รองลงมาคือระหว่าง 5 – 10 บาทต่อดอกและระหว่าง 11 – 15 บาทต่อดอก เท่ากัน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 26.09 และน้อยที่สุดคือน้อยกว่า 5 บาทต่อดอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.69 ความถี่ในการซื้อจะไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับโอกาสและความเหมาะสมในการใช้งานมากที่สุด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 56.53 รองลงมาคือ น้อยกว่า 2 เดือนต่อครั้ง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 30.43 และน้อยที่สุดคือระหว่าง 2 – 4 เดือนต่อครั้ง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.04 เหตุผลที่ใช้ดอกดาหลาเป็นไม้ตัดดอก คือ ดาหลาเป็นไม้ดอกที่มีสีสน้ำสวยงามมากที่สุด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 65.22 ดอกมีขนาดใหญ่และมีความทนทานต่อการปักแจกัน เท่ากัน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 17.39 และการปลูกดาหลาเป็นไม้ดอกประดับจะมีร้านจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอกจัดส่งมาให้มากที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมาคือ ซื้อจากพ่อค้าคนกลาง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 ซื้อโดยตรงจากเกษตรกร จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และน้อยที่สุดคือซื้อจากร้านจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 จำนวนต้นพันธุ์ที่ซื้อโดยเฉลี่ย น้อยกว่า 10 ต้นพันธุ์ต่อครั้ง มากที่สุด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมาคือมากกว่า 50 ต้นพันธุ์ต่อครั้ง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ระหว่าง 10 – 20 ต้นพันธุ์ต่อครั้ง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33

และน้อยที่สุดคือระหว่าง 21 – 30 ต้นพันธุ์ต่อครั้ง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ราคาโดยเฉลี่ยระหว่าง 50 – 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์ มากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53.34 รองลงมาคือราคาราคาน้อยกว่า 50 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 และน้อยที่สุดคือราคา มากกว่า 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ความถี่ในการซื้อน้อยกว่า 6 เดือนต่อครั้ง มากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53.34 รองลงมาคือ มีการซื้อไม่แน่นอนขึ้นอยู่กัโอกาสและความเหมาะสมในการใช้งานจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และน้อยที่สุดคือระหว่าง 6 – 12 เดือนต่อครั้งและมากกว่า 12 เดือนต่อครั้ง เท่ากัน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 เหตุผลที่ใช้ดาหลาเป็นไม้ดอกประดับ คือ ดาหลาสามารถขยายพันธุ์ได้ง่าย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมาคือ การให้ดอกที่มีสีสันสวยงามและมีการเจริญเติบโตรวดเร็ว เท่ากัน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และน้อยที่สุดคือการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังมีการใช้ดาหลาอยู่ในปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะใช้ดาหลาในอนาคต จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 86.03 โดยการนำดาหลามาบริโภคมากที่สุด จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 39.32 รองลงมาคือไม้ตัดดอก จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และน้อยที่สุดคือไม้ดอกประดับ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 27.35 สีที่ต้องการใช้มากที่สุด คือ สีแดง จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 58.97 รองลงมาคือ สีชมพู จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 และน้อยที่สุดคือสีขาว จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 14.53 และมีแนวโน้มจะไม่ใช้ดาหลาจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 13.97 ปัญหาที่พบจากการใช้ดาหลามากที่สุด คือ แห้งหรือรื้อานจำหน่ายมีน้อย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 39.71 รองลงมาคือ สีไม่หลากหลาย จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 คุณภาพพันธุ์หรือดอกไม่ได้มาตรฐาน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 18.38 ปริมาณผลผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 11.03 และน้อยที่สุดคือมีราคาสูงเมื่อเทียบกับดอกไม้ชนิดอื่น จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 7.35 ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงข้อมูลการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง n = 544	ร้อยละ
การใช้ดาหลา		
1. ไม่เคยใช้	285	52.39
2. เคยใช้ปัจจุบันไม่ใช่แล้ว	123	22.61
3. ยังใช้อยู่	136	25.00

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง n = 544	ร้อยละ
รูปแบบ		
1. ไม่เคยใช้	0	0.00
2. เคยใช้ปัจจุบันไม่ใช่แล้ว	0	0.00
3. ยังใช้อยู่	136	100.00
- การบริโภค	98	72.06
- ไม้ตัดดอก	23	16.91
- ไม้ดอกประดับ	15	11.03
สีที่ใช้		
1. ไม่เคยใช้	0	0.00
2. เคยใช้ปัจจุบันไม่ใช่แล้ว	0	0.00
3. ยังใช้อยู่	136	100.00
- สีแดง	63	46.32
- สีชมพู	63	46.32
- สีขาว	10	7.36
แหล่งที่มา		
1. ไม่เคยใช้	0	0.00
2. เคยใช้ปัจจุบันไม่ใช่แล้ว	0	0.00
3. ยังใช้อยู่	136	100.00
3.1 การบริโภค	98	72.06
- ซื้อโดยตรงจากเกษตรกร	41	41.84
- เกษตรกรจัดส่งมาให้	1	1.02
- ซื้อจากร้านจำหน่ายดอกไม้	0	0.00
- ร้านจำหน่ายดอกไม้จัดส่งมาให้	0	0.00
- ซื้อจากพ่อค้าคนกลาง	53	54.08
- ปลุกตาхлаไว้ใช้เอง	3	3.06
3.2 ไม้ตัดดอก	23	16.91
- ซื้อโดยตรงจากเกษตรกร	1	4.35
- เกษตรกรจัดส่งมาให้	1	4.35
- ซื้อจากร้านจำหน่ายดอกไม้	5	21.74
- ร้านจำหน่ายดอกไม้จัดส่งมาให้	6	26.08
- ซื้อจากพ่อค้าคนกลาง	4	17.39

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง n = 544	ร้อยละ
- ปลุกดาหลาไว้ใช้เอง	5	21.74
- ซื้อจากหน่วยงานในพื้นที่	1	4.35
3.3 ไม้ดอกประดับ	15	11.03
- ซื้อโดยตรงจากเกษตรกร	3	20.00
- เกษตรกรจัดส่งมาให้	0	0.00
- ซื้อจากร้านจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอก	2	13.33
- ร้านจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอกจัดส่งมาให้	6	40.00
- ซื้อจากพ่อค้าคนกลาง	4	26.67
เหตุผลที่ซื้อจากแหล่งดังกล่าว		
- ราคาถูก	71	52.21
- ไม่มีแหล่งหรือร้านอื่น ๆ ให้ซื้อ	31	22.79
- ดอก/ต้นพันธุ์มีคุณภาพ	23	16.91
- มีบริการส่งถึงที่	10	7.35
- การให้บริการด้วยเงินเชื่อ	1	0.74
จำนวนโดยเฉลี่ย		
1. ไม่เคยใช้	0	0.00
2. เคยใช้ปัจจุบันไม่ใช้แล้ว	0	0.00
3. ยังใช้อยู่		
3.1 การบริโภค	98	72.06
- น้อยกว่า 10 ดอกต่อครั้ง	80	81.63
- 11 – 20 ดอกต่อครั้ง	15	15.31
- 21 – 30 ดอกต่อครั้ง	2	2.04
- 31 – 40 ดอกต่อครั้ง	0	0.00
- 41 – 50 ดอกต่อครั้ง	1	1.02
- มากกว่า 50 ดอกต่อครั้ง	0	0.00
3.2 ไม้ตัดดอก	23	16.91
- น้อยกว่า 10 ดอกต่อครั้ง	3	13.04
- 11 – 20 ดอกต่อครั้ง	9	39.13
- 21 – 30 ดอกต่อครั้ง	2	8.7
- 31 – 40 ดอกต่อครั้ง	0	0.00
- 41 – 50 ดอกต่อครั้ง	3	13.04

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง n = 544	ร้อยละ
- มากกว่า 50 ดอกต่อครั้ง	6	26.09
3.3 ไม้ดอกประดับ	15	11.03
- น้อยกว่า 10 ต้นพันธุ์ต่อครั้ง	7	46.67
- 11 – 20 ต้นพันธุ์ต่อครั้ง	2	13.33
- 21 – 30 ต้นพันธุ์ต่อครั้ง	1	6.67
- 31 – 40 ต้นพันธุ์ต่อครั้ง	0	0.00
- 41 – 50 ต้นพันธุ์ต่อครั้ง	0	0.00
- มากกว่า 50 ต้นพันธุ์ต่อครั้ง	5	33.33
ราคาโดยเฉลี่ย		
1. ไม่เคยใช้		
2. เคยใช้ปัจจุบันไม่ใช้แล้ว		
3. ยังใช้อยู่		
3.1 การบริโภค	98	72.06
- น้อยกว่า 5 บาทต่อดอก	2	2.04
- 5 – 10 บาทต่อดอก	55	56.12
- 11 – 15 บาทต่อดอก	6	6.12
- 16 – 20 บาทต่อดอก	29	29.60
- มากกว่า 20 บาทต่อดอก	6	6.12
3.2 ไม้ตัดดอก	23	16.91
- น้อยกว่า 5 บาทต่อดอก	2	8.69
- 5 – 10 บาทต่อดอก	6	26.09
- 11 – 15 บาทต่อดอก	6	26.09
- 16 – 20 บาทต่อดอก	9	39.13
- มากกว่า 20 บาทต่อดอก	0	0.00
3.3 ไม้ดอกประดับ	15	11.03
- น้อยกว่า 50 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	5	33.33
- 50 – 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	8	53.34
- มากกว่า 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์	2	13.33

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง n = 544	ร้อยละ
ความถี่		
1. ไม่เคยใช้		
2. เคยใช้ปัจจุบันไม่ใช่แล้ว		
3. ยังใช้อยู่		
3.1 การบริโภคน้ำดื่ม	98	72.06
- โอกาสและความเหมาะสม	66	67.35
- ทุกวัน	11	11.23
- สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	5	5.10
- 2 สัปดาห์ 1 ครั้ง	7	7.14
- มากกว่า 2 สัปดาห์ 1 ครั้ง	9	9.18
3.2 ไม่ตัดดอก	23	16.91
- โอกาสและความเหมาะสม	13	56.53
- น้อยกว่า 2 เดือนต่อครั้ง	7	30.43
- 2 - 4 เดือนต่อครั้ง	3	13.04
- มากกว่า 4 เดือนต่อครั้ง	0	0.00
3.3 ไม้ดอกประดับ	15	11.03
- โอกาสและความเหมาะสม	3	20.00
- น้อยกว่า 6 เดือนต่อครั้ง	8	53.34
- 6 - 12 เดือนต่อครั้ง	2	13.33
- มากกว่า 12 เดือนต่อครั้ง	2	13.33
เหตุผลที่ใช้		
1. ไม่เคยใช้		
2. เคยใช้ปัจจุบันไม่ใช่แล้ว		
3. ยังใช้อยู่		
3.1 การบริโภคน้ำดื่ม	98	72.06
- คุณค่าทางอาหาร	51	52.04
- สีสัสด	25	25.51
- รสชาติ	18	18.37
- ดอกมีขนาดใหญ่	4	4.08
3.2 ไม้ตัดดอก	23	16.91
- สีสัสดสวยงาม	15	65.22

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง n = 544	ร้อยละ
- ดอกมีขนาดใหญ่	4	17.39
- ทนทานต่อการปักแจกัน	4	17.39
3.3 ไม้ดอกประดับ	15	11.03
- ขยายพันธุ์ได้ง่าย	8	53.33
- การให้ดอกที่มีสีสวยงาม	3	20.00
- การเจริญเติบโตรวดเร็ว	3	20.00
- การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี	1	6.67
แนวโน้มการใช้ในอนาคต		
1. ไม่เคยใช้		
- ไม่ใช้	207	72.63
- ใช้	78	27.37
2. เคยใช้ปัจจุบันไม่ใช้แล้ว		
- ไม่ใช้	67	54.47
- ใช้	56	45.53
3. ยังใช้อยู่		
- ไม่ใช้	19	13.97
- ใช้	117	86.03
รูปแบบการใช้ในอนาคต		
1. ไม่เคยใช้		
- การบริโภค	18	23.08
- ไม้ตัดดอก	40	51.28
- ไม้ดอกประดับ	20	25.64
2. เคยใช้ปัจจุบันไม่ใช้แล้ว		
- การบริโภค	17	30.36
- ไม้ตัดดอก	22	39.28
- ไม้ดอกประดับ	17	30.36
3. ยังใช้อยู่		
- การบริโภค	46	39.32
- ไม้ตัดดอก	39	33.33
- ไม้ดอกประดับ	32	27.35

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง n = 544	ร้อยละ
สีที่ต้องการใช้ในอนาคต		
1. ไม่เคยใช้		
- สีแดง	44	56.41
- สีชมพู	28	35.90
- สีขาว	6	7.69
2. เคยใช้ปัจจุบันไม่ใช่แล้ว		
- สีแดง	32	57.14
- สีชมพู	15	26.79
- สีขาว	9	16.07
3. ยังใช้อยู่		
- สีแดง	69	58.97
- สีชมพู	31	26.50
- สีขาว	17	14.53
ปัญหาการใช้		
- สีไม่หลากหลาย	32	23.53
- คุณภาพพันธุ์/ดอกไม้ได้มาตรฐาน	25	18.38
- ปริมาณไม่เพียงพอ	15	11.03
- หาแหล่งซื้อขาย	54	39.71
- ราคาสูงเมื่อเทียบกับดอกไม้ชนิดอื่น	10	7.35

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากผู้ใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ มีดังนี้ ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ผลิต คือ การพัฒนาคุณภาพการผลิตดาหลาให้ได้มาตรฐานและเพียงพอกับความต้องการ ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ใช้ คือ ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากดาหลา และมีสถานที่หรือร้านจำหน่ายเพิ่มขึ้น สะดวกในการใช้งาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการผลิต การตลาด และความต้องการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการผลิต การจำหน่าย และการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

สรุป

การศึกษาการผลิต การตลาด และความต้องการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ผู้ผลิตดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ทั้งหมด จะทำการผลิตดาหลาเป็นอาชีพรอง
2. วัตถุประสงค์ของการผลิตดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ คือ การใช้ในครัวเรือน การจำหน่าย และการใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้ในครัวเรือน
3. ผู้ผลิตส่วนใหญ่จะไม่มีต้นทุนการผลิต เพราะไม่มีการให้น้ำ ไม่มีการตัดแต่งทรงพุ่ม ไม่มีการใส่ปุ๋ย ไม่มีการป้องกันและกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรู ไม่มีการป้องกันและกำจัดวัชพืช ผลิตในพื้นที่ตนเอง และเป็นการผลิตที่ใช้แรงงานจากในครัวเรือนทั้งหมด
4. การเก็บเกี่ยวดาหลา มี 2 รูปแบบ คือ การตัดดอก และต้นพันธุ์ดาหลา โดยจะทำการตัดดอกเป็นส่วนใหญ่
5. ดอกและต้นพันธุ์ดาหลาที่สีต่างกัน คือ สีแดง สีชมพู และสีขาว ราคาไม่แตกต่างกัน ดอกดาหลาราคาโดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1 – 10 บาทต่อดอก ต้นพันธุ์ดาหลาราคาโดยเฉลี่ยต่ำกว่า 50 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์ ซึ่งจะทำให้ผู้ผลิตส่วนใหญ่มีรายได้โดยเฉลี่ยต่ำกว่า 2,000 บาทต่อปี
6. การใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ มี 3 รูปแบบ คือ การนำดอกดาหลามาบริโภคเป็นอาหาร มีการใช้มากที่สุด รองลงมาคือ การใช้ดอกดาหลาเป็นไม้ตัดดอกสำหรับการจัดประดับตกแต่งอาคารสถานที่ และการปลูกดาหลาเป็นไม้ดอกประดับสำหรับประดับตกแต่งสวนหรืออาคารสถานที่
7. ปัญหาที่พบมากที่สุดจากการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ คือ แหล่งหรือร้านที่ทำการจำหน่ายมีน้อย รองลงมาคือ สีไม่หลากหลาย คุณภาพพันธุ์/ดอกไม้ได้มาตรฐาน ปริมาณไม่เพียงพอ และราคาสูงเมื่อเทียบกับดอกไม้ชนิดอื่น

8. ผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยใช้ดาหลา และเคยใช้ดาหลาแต่ในปัจจุบันไม่มีการใช้แล้ว มีแนวโน้มในอนาคตว่าจะมีการใช้ดาหลาเพิ่มขึ้น รูปแบบที่ต้องการใช้มากที่สุด คือ การใช้ดาหลาเป็นไม้ตัดดอกสำหรับการจัดประดับตกแต่งอาหารสถานที่ ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังมีการใช้ดาหลาอยู่ในปัจจุบัน มีแนวโน้มในอนาคตว่าจะใช้ดาหลาลดลง

อภิปรายผล

การศึกษาสภาพการผลิต และการจำหน่ายดาหลาในพื้นที่ภาคใต้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.00 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 37.00 มีอายุระหว่าง 41 – 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.86 อายุมากกว่า 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.97 อายุระหว่าง 25 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.01 และอายุน้อยกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.16 นับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 90.61 และศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 9.39 สถานภาพสมรส/อยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 81.36 สถานภาพหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 14.45 และสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 4.19 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 56.07 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 15.17 ไม่ได้เรียน คิดเป็นร้อยละ 12.28 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) คิดเป็นร้อยละ 8.96 ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 5.64 และระดับอนุปริญญา/ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) คิดเป็นร้อยละ 1.88 มีรายได้โดยเฉลี่ยระหว่าง 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 58.90 น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 27.20 รายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 7.80 รายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 3.70 และมีรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 2.40ผลิตดาหลาเป็นอาชีพรองทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม ค่าขาย รับจ้างทั่วไป ข้าราชการ ธุรกิจส่วนตัว ตัดเย็บ และแม่บ้านสอดคล้องกับน้องไทย ชมจันทร์.(2550). ศึกษาการจัดการ การผลิต และการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกดอกมะลิที่บ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น พบว่า อาชีพหลัก คือ การทำนา คิดเป็นร้อยละ 81.25 รองลงมา คือ ทำสวนมะลิ คิดเป็นร้อยละ 9.38 เกษตรกรยังมีอาชีพรองเพื่อเสริมรายได้ให้กับครัวเรือน ซึ่งส่วนมากจะทำสวนทั่วไป (ไม่ใช่สวนดอกมะลิ) คิดเป็นร้อยละ 53.13 รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 31.25 เลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 12.50 รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 6.25 ค่าขายและพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 3.12 และมีประสบการณ์ในการผลิตดาหลาระหว่าง 5 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.51 ประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.09 ประสบการณ์ระหว่าง 11 – 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.43

ประสบการณ์ระหว่าง 16 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.35 และมีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.62

การศึกษาข้อมูลการผลิตและการจำหน่ายตาหลาในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีวัตถุประสงค์การผลิตตาหลาสำหรับการใช้ในครัวเรือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.45 ใช้พื้นที่ในการผลิตตาหลาน้อยกว่า 1 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 82.61 พื้นที่ระหว่าง 1 – 5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.01 และพื้นที่มากกว่า 5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.38 สภาพพื้นที่เป็นที่ราบ คิดเป็นร้อยละ 82.80 ที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 13.23 และที่สูง คิดเป็นร้อยละ 3.97 ลักษณะดินบริเวณพื้นที่ผลิตตาหลาเป็นดินร่วน คิดเป็นร้อยละ 77.13 ดินเหนียว คิดเป็นร้อยละ 16.82 ดินทราย คิดเป็นร้อยละ 4.16 และดินร่วนปนทราย คิดเป็นร้อยละ 1.89 ส่วนใหญ่เป็นการผลิตในพื้นที่ถือครองของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 98.87 ส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่ถือครองของตนเองและพื้นที่ถือครองของเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.13 เป็นต้นตาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 43.29 การปลูกตาหลาระหว่างแถวในสวนยางพารา คิดเป็นร้อยละ 16.63 การปลูกตาหลาระหว่างแถวในสวนไม้ผล คิดเป็นร้อยละ 16.07 การปลูกตาหลาบริเวณใกล้ที่พักอาศัย คิดเป็นร้อยละ 13.99 และการปลูกตาหลาชนิดเดียว คิดเป็นร้อยละ 10.02 สำหรับการผลิตตาหลาจะไม่มีระยะปลูกที่แน่นอน แต่จะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความต้องการผู้ผลิต ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ระยะปลูก 1 เมตร คิดเป็นร้อยละ 35.54 ระยะปลูก 2 เมตร คิดเป็นร้อยละ 25.14 ระยะปลูก 3 เมตร คิดเป็นร้อยละ 17.20 ระยะปลูก 5 เมตร คิดเป็นร้อยละ 8.32 ระยะปลูก 4 เมตร คิดเป็นร้อยละ 6.24 ระยะปลูก 7 เมตร คิดเป็นร้อยละ 3.78 ระยะปลูก 10 เมตร คิดเป็นร้อยละ 3.02 และระยะปลูก 6 เมตร กับระยะปลูก 8 เมตร เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.38 เป็นการผลิตโดยใช้แรงงานในครัวเรือนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ประกอบด้วย การใช้แรงงานในครัวเรือนจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 69.57 แรงงานจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.87 แรงงานจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.78 แรงงานจำนวน 4 คน กับแรงงานจำนวน 5 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.70 และแรงงานจำนวน 8 คน กับแรงงานจำนวน 9 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.19 โดยใช้น้ำฝนเป็นหลักในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 74.48 น้ำประปา คิดเป็นร้อยละ 14.55 น้ำจากบ่อน้ำหรือสระน้ำที่ขุดขึ้น คิดเป็นร้อยละ 10.02 และน้ำบาดาล คิดเป็นร้อยละ 0.95 ปริมาณน้ำหรือแหล่งน้ำ ผู้ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 94.33 มีน้ำเพียงพอสำหรับการผลิต และคิดเป็นร้อยละ 5.67 ที่ขาดแคลนน้ำในฤดูร้อน ซึ่งจะส่งผลให้ต้นตาหลาชะงักการเจริญเติบโตส่วนใหญ่จะไม่มีต้นทุนในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 98.68 และคิดเป็นร้อยละ 1.32 ที่มีต้นทุนในการผลิตจากการซื้อปุ๋ยวิทยาศาสตร์ สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคแมลง และการซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงในการป้องกันกำจัดวัชพืช โดยการใช้เงินทุนของตนเองทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ผลิตตาหลาสีชมพูอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 48.96 สีแดงอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 33.46 สีแดงและสีชมพู คิดเป็นร้อยละ 11.91 สี

แดง สีชมพู และสีขาว คิดเป็นร้อยละ 2.94 สีแดงและสีขาว คิดเป็นร้อยละ 1.70 สีชมพูและสีขาว คิดเป็นร้อยละ 0.95 และสีขาวอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 0.38 เป็นต้นดาหาลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 85.82 ต้นดาหาลาที่ขยายพันธุ์จากต้นดาหาลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 11.34 ต้นดาหาลาที่ได้จากการแบ่งปันของเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.46 และต้นพันธุ์ที่ซื้อจากร้านจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอก คิดเป็นร้อยละ 0.38 เป็นการผลิตโดยไม่ให้น้ำ คิดเป็นร้อยละ 84.12 และมีการให้น้ำ คิดเป็นร้อยละ 15.88 ด้วยวิธีการให้น้ำด้วยสายยางโดยใช้แรงงานคน ส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตโดยไม่มีตัดแต่งทรงพุ่ม คิดเป็นร้อยละ 93.19 และคิดเป็นร้อยละ 6.81 ที่ทำการตัดแต่งทรงพุ่มต้นดาหาลาให้กอโปร่งด้วยวิธีการตัดใบที่แก่และแห้งออก ไม่มีการใส่ปุ๋ยในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 87.71 และมีการใส่ปุ๋ย คิดเป็นร้อยละ 12.29 โดยแบ่งออกเป็นการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 85.94 และปุ๋ยอนินทรีย์คิดเป็นร้อยละ 14.06เนื่องจากยังไม่พบโรค แมลง และสัตว์ศัตรูที่เป็นปัญหาในการผลิต ดาหาลาจึงมีผู้ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 0.38 ที่พบแมลงเจาะลำต้นและกัดกินใบการป้องกันกำจัดด้วยวิธีการใช้สารเคมี และกระรอกกัดกินดอกการป้องกันกำจัดด้วยวิธีการดัก และไม่มีการป้องกันและกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรู คิดเป็นร้อยละ 99.62 มีการป้องกันและกำจัดวัชพืช คิดเป็นร้อยละ 10.21 วัชพืชที่พบในพื้นที่ผลิตดาหาลา คือ วัชพืชใบแคบ ได้แก่ หญ้าต่าง ๆ และวัชพืชใบกว้าง ได้แก่ พืชตระกูลถั่ว และไมยราบ การป้องกันกำจัดด้วยวิธีการถอนและการใช้เครื่องตัดหญ้า และไม่มีการป้องกันและกำจัดวัชพืช คิดเป็นร้อยละ 89.79 เพราะว่าดาหาลาเป็นพืชที่มีการเจริญเติบโตเร็ว แตกหน่อได้มากกอแน่นใบบังแสงซึ่งกันและกัน ทำให้แสงที่ส่องผ่านมากกระทบพื้นดินน้อย วัชพืชไม่สามารถเจริญงอกงามได้ จึงไม่ต้องทำการกำจัดวัชพืชมากนัก การเก็บเกี่ยว ส่วนใหญ่จะเก็บเกี่ยวด้วยวิธีการตัดดอก สำหรับการจัดตกแต่งระดับบ้านเรือนอาคารสถานที่หรือเป็นส่วนประกอบของอาหาร คิดเป็นร้อยละ 98.11 และต้นพันธุ์ สำหรับการปลูกประดับบ้านเรือนสถานที่โดยให้ดอกบานติดอยู่กับต้น คิดเป็นร้อยละ 1.89 มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว คิดเป็นร้อยละ 86.58 และไม่มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว คิดเป็นร้อยละ 13.42 ส่วนต้นพันธุ์ มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว คิดเป็นร้อยละ 60.00 และไม่มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว คิดเป็นร้อยละ 40.00 มีการใช้ดาหาลาในลักษณะการตัดดอก คิดเป็นร้อยละ 98.11 และคิดเป็นร้อยละ 1.89 ใช้ดาหาลาในลักษณะต้นพันธุ์ มีการใช้ดาหาลาสีชมพู คิดเป็นร้อยละ 57.28 สีแดง คิดเป็นร้อยละ 37.62 และสีขาว คิดเป็นร้อยละ 5.10 ปัจจุบันสามารถผลิตดาหาลาได้เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 89.41 และไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 10.59 ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตดาหาลา คือ การขาดความรู้และการให้คำแนะนำการผลิตที่มีประสิทธิภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การขาดแคลนปัจจัยการผลิต เช่น ที่ดิน พันธุ์ และปุ๋ย ปัญหาการตลาด และปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ผลิตดาหาลาไว้จำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 2.45 ใช้พื้นที่ในการผลิตระหว่าง 1 – 5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 52.94 พื้นที่น้อย

กว่า 1 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 41.18 และพื้นที่มากกว่า 5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.88 สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ คิดเป็นร้อยละ 82.35 และที่ลุ่มคิดเป็นร้อยละ 17.65 ลักษณะดินบริเวณพื้นที่ผลิตเป็นดินทราย คิดเป็นร้อยละ 47.06 ดินร่วนคิดเป็นร้อยละ 35.29 และดินเหนียวคิดเป็นร้อยละ 17.65 สอดคล้องกับน้องไทย ชมจันทร์. (2550). ศึกษาการจัดการ การผลิต และการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกดอกมะลิตำบาศิลลา ตำบลศิลลา อำเภอมะนัง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ลักษณะดินในแปลงปลูกมะลิตำบาศิลลาของเกษตรกรเป็นดินเหนียว คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาเป็นดินร่วนปนทราย คิดเป็นร้อยละ 37.50 และดินร่วน คิดเป็นร้อยละ 9.38 สอดคล้องกับรัชชัย ทีฆชอุณหเถียร. (2549). ศึกษาเทคโนโลยีและสภาพการผลิต การตลาด และปัญหาการผลิตเบญจมาศของเกษตรกร ตำบลไทยสามัคคี อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ดินที่ใช้ปลูกเบญจมาศ มีทั้งดินร่วนปนทราย ดินร่วนดินร่วนปนเหนียว และดินเหนียว คิดเป็นร้อยละ 30.4, 30.4, 26.1 และ 13.0 ตามลำดับ ผลิตดาหลายบนพื้นที่ถือครองของตนเองทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00 เป็นการปลูกดาหลายระหว่างแถวในสวนไม้ผล คิดเป็นร้อยละ 58.83 เป็นต้นดาหลายที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ การปลูกดาหลายชนิดเดียว การปลูกดาหลายบริเวณใกล้ที่พักอาศัย เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 11.76 และการปลูกดาหลายระหว่างแถวในสวนยางพารา คิดเป็นร้อยละ 5.89 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ใช้ระยะปลูก 1 เมตร คิดเป็นร้อยละ 76.48 และระยะปลูก 3 เมตร กับระยะปลูก 5 เมตร เท่ากัน คิดเป็น ร้อยละ 11.76 สอดคล้องกับน้องไทย ชมจันทร์. (2550). ศึกษาการจัดการ การผลิต และการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกดอกมะลิตำบาศิลลา ตำบลศิลลา อำเภอมะนัง จังหวัดขอนแก่น พบว่าเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 46.87 ปลูกดอกมะลิตำบาศิลลาโดยมีระยะปลูก 1.00 x 1.00 ซึ่งในการปลูกดอกมะลิตำบาศิลลาถ้าปลูกชิดกันจนเกินไปจะทำให้การจัดการการผลิตค่อนข้างลำบาก เช่น การกำจัดวัชพืช การตัดแต่งกิ่ง และการเก็บผลผลิต แต่ถ้าปลูกดอกมะลิตำบาศิลลาห่างจนเกินไปจะทำให้เปลืองพื้นที่ ไม่สามารถใช้พื้นที่ทำกิจกรรมอย่างอื่นได้ ถือว่าเหมาะสมที่สุด ซึ่งตรงตามระยะปลูกที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ เหตุผลที่เกษตรกรผู้ปลูกดอกมะลิตำบาศิลลาใช้ระยะปลูกไม่เท่ากัน เนื่องจากเป็นความเชื่อส่วนบุคคล เกษตรกรบางรายเชื่อว่าการปลูกดอกมะลิตำบาศิลลาในระยะชิดกันนั้นจะทำให้สามารถเก็บผลผลิตได้มากกว่าการปลูกระยะห่าง แต่บางรายก็เชื่อว่าการปลูกดอกมะลิตำบาศิลลาที่ห่างกันพอประมาณจะทำให้การจัดการดูแลต้นดอกมะลิตำบาศิลลาทำได้ง่าย ต้นดอกมะลิตำบาศิลลาเจริญเติบโตเต็มที่และให้ผลผลิตได้มากกว่าการปลูกในระยะชิดกัน โดยใช้แรงงานในครัวเรือนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ประกอบด้วย การใช้แรงงานในครัวเรือนจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 70.59 แรงงานจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 และแรงงานจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 โดยใช้น้ำฝนเป็นหลักในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 70.59 น้ำจากบ่อน้ำหรือสระน้ำที่ขุดขึ้น คิดเป็นร้อยละ 17.65 และน้ำบาดาลกับน้ำประปา เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 5.88 และจะมีน้ำหรือแหล่งน้ำใช้อย่างเพียงพอทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ไม่ใช้ต้นทุนและแหล่งทุนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00 เป็นการผลิต ดาหลายสี

ชมพูอย่างเดียว คิดเป็น ร้อยละ 35.30 สีแดง กับสีชมพูคิดเป็นร้อยละ 29.41 สีแดง อย่างเดียวคิดเป็น ร้อยละ 17.65 สีแดงกับสีขาว คิดเป็นร้อยละ 11.76 และสีแดง สีชมพู และสีขาวคิดเป็น ร้อยละ 5.88 ส่วนใหญ่เป็นต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 82.35 และต้นพันธุ์ที่ขยายพันธุ์มาจาก ต้นดาหลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 17.65เป็นการผลิตโดยไม่ให้น้ำ คิดเป็นร้อยละ 82.35 และมีการให้น้ำ คิดเป็นร้อยละ 17.65 วิธีการให้น้ำด้วยสายยางโดยใช้แรงงานคน ส่วนใหญ่จะเป็นการ ผลิตโดยไม่มีการตัดแต่งทรงพุ่ม คิดเป็นร้อยละ 88.24 และมีการตัดแต่งทรงพุ่ม คิดเป็นร้อยละ 11.76 ไม่ใส่ปุ๋ยในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 88.24 และใส่ปุ๋ยอินทรีย์คิดเป็นร้อยละ 11.76ไม่มีการป้องกันและ กำจัดโรค แมลง สัตว์ศัตรู และวัชพืชทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00 การเก็บเกี่ยว มีการเก็บเกี่ยว ผลผลิต 2 รูปแบบ คือ การตัดดอก คิดเป็นร้อยละ 94.12 โดยการตัดดอกดาหลาที่มีอายุประมาณ 2 – 4 สัปดาห์นับตั้งแต่เริ่มแทงหน่อดอกหรือมีกลีบดอกขึ้นนอกบาน และต้นพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 5.88 ด้วยวิธีการแยกหน่ออ่อน จำนวน 1 – 2 หน่อ หรือต้นดาหลา จำนวน 1 – 2 ที่มีเหง้าและรากติดมา เล็กน้อย จากนั้นตัดลำต้นและใบออกให้เหลือความสูงประมาณ 50 เซนติเมตร สำหรับการตัดดอกจะ มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว โดยวิธีการนำดอกมาตัดแต่งกลีบดอกที่ไม่ต้องการออก แขนในภาชนะที่ บรรจุน้ำสะอาด หลังจากนั้นจึงใช้ถุงพลาสติกใส่ห่อดอกแต่ละดอกหรือห่อดอกด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น กระดาษ ใบตอง บรรจุใส่ถุงพลาสติกเก็บรักษาในตู้เย็นหรือส่งจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 81.25 และไม่ มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว คิดเป็นร้อยละ 18.75 ส่วนต้นพันธุ์ไม่มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่จะใช้ดาหลาในลักษณะการตัดดอก คิดเป็นร้อยละ 94.12 และลักษณะต้นพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 5.88 นิยมใช้ดาหลาสีแดงมากที่สุดทั้งในลักษณะการตัดดอกและ ต้นพันธุ์ ดอกดาหลาสีแดง สีชมพู และสีขาว มีราคาโดยเฉลี่ยต่อดอกไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่ราคา โดยเฉลี่ยน้อยกว่า 5 บาทต่อดอก ราคาต่ำสุด 1 บาทต่อดอก และราคาสูงสุด 7 บาทต่อดอก ต้นพันธุ์ ดาหลาสีแดง มีราคาโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 50 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์ การตัดดอก จำหน่ายโดยวิธีการขายส่ง คิดเป็นร้อยละ 50.00 การขายปลีก คิดเป็นร้อยละ 43.75 และการขายปลีกและขายส่ง คิดเป็นร้อย ละ 6.25 สำหรับต้นพันธุ์ จำหน่ายโดยวิธีการขายปลีกและการขายส่งทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00 สอดคล้องกับน้องไทย ชมจันทร์. (2550). ศึกษาการจัดการ การผลิต และการตลาดของเกษตรกรผู้ ปลูกดอกมะลิที่บ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่าเกษตรกรที่จำหน่ายดอก มะลิสด เป็นการขายปลีกและส่งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.18 รองลงมาคือขายปลีกอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 35.29 และขายส่งอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 23.53 มีรายได้โดยเฉลี่ยจากการตัดดอก ดาหลา น้อยกว่า 2,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 75.00 รายได้ระหว่าง 8,001 – 10,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 12.50 และรายได้ระหว่าง 4,001 – 6,000 บาทต่อปี และรายได้ระหว่าง 6,001 – 8,000 บาทต่อปี เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 6.25 และมีรายได้โดยเฉลี่ยจากการจำหน่ายต้นพันธุ์ น้อย

กว่า 2,000 บาทต่อปี ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ปัจจุบันสามารถผลิตตาปลาได้เพียงพอ คิดเป็น ร้อยละ 82.62 และไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 17.65 จะไม่ผลิตตาปลาเพิ่มขึ้นเนื่องจากปัญหา การตลาดปัญหาและอุปสรรคในการผลิตตาปลา คือ การขาดแคลนปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์ ปูย สารเคมี และปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ และผู้ตอบแบบสอบถามที่ผลิตตาปลาสำหรับการใช้ใน ครัวเรือนและจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 21.10 ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ในการผลิตตาปลาน้อยกว่า 1 ไร่ คิด เป็นร้อยละ 88.36 และพื้นที่ระหว่าง 1 – 5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.64 สภาพพื้นที่ผลิตเป็นที่ราบ คิด เป็นร้อยละ 91.10 ที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 5.48 และที่สูง คิดเป็นร้อยละ 3.42 ลักษณะดินบริเวณพื้นที่ ผลิตเป็นดินร่วน คิดเป็นร้อยละ 85.62 ดินเหนียว คิดเป็นร้อยละ 13.01 และดินทราย คิดเป็นร้อยละ 1.37 ผลิตตาปลาในพื้นที่ถือครองของตนเองทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00 เป็นการปลูกตาปลา ระหว่างแถวในสวนไม้ผล คิดเป็นร้อยละ 47.95 การปลูกตาปลาบริเวณใกล้ที่พักอาศัย คิดเป็นร้อยละ 19.18 ตันตาปลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 15.07 การปลูกตาปลาระหว่างแถวในสวน ยางพารา คิดเป็นร้อยละ 10.27 และการปลูกตาปลาชนิดเดียว คิดเป็นร้อยละ 7.53 ส่วนใหญ่ใช้ระยะ ปลูก 1 เมตร คิดเป็นร้อยละ 60.27 ระยะปลูก 2 เมตร คิดเป็นร้อยละ 15.76 ระยะปลูก 3 เมตร คิดเป็นร้อยละ 8.22 ระยะปลูก 5 เมตร คิดเป็นร้อยละ 7.54 ระยะปลูก 4 เมตร คิดเป็นร้อยละ 4.11 ระยะปลูก 10 เมตร คิดเป็นร้อยละ 2.74 และระยะปลูก 6 เมตร กับระยะปลูกมากกว่า 10 เมตร เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.68 เป็นการผลิตตาปลาโดยใช้แรงงานในครัวเรือนทั้งหมด คิดเป็นร้อย ละ 100.00 ประกอบด้วย การใช้แรงงานในครัวเรือนจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 70.55 แรงงาน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 21.92 แรงงานจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.80 แรงงานจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.37 และแรงงานจำนวน 4 คน กับแรงงานจำนวน 5 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.68 โดยใช้น้ำฝนเป็นหลักในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 63.70 น้ำประปา คิดเป็นร้อยละ 20.55 น้ำจากบ่อ น้ำหรือสระน้ำที่ขุดขึ้น คิดเป็นร้อยละ 11.64 และน้ำบาดาล คิดเป็นร้อยละ 4.11 และจะมีปริมาณน้ำ หรือแหล่งน้ำใช้เพียงพอทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่จะไม่มีต้นทุนในการผลิต คิดเป็น ร้อยละ 94.52 และคิดเป็นร้อยละ 5.48 ที่มีต้นทุนในการผลิตจากการซื้อปูและต้นพันธุ์ โดยการใช้ เงินทุนของตนเองทั้งหมด ร้อยละ 100.00 เป็นการผลิตตาปลาสีชมพูอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 56.17 สีแดงอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 25.34 สีแดงกับสีชมพู คิดเป็นร้อยละ 13.70 สีแดง สีชมพู และสีขาว คิดเป็นร้อยละ 2.05 และสีแดงกับสีขาว และสีชมพูกับสีขาว เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.37เป็นต้นตา ปลาที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 53.42 ต้นพันธุ์ที่ขยายพันธุ์มาจากต้นตาปลาที่ขึ้นเองตาม ธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 38.36 ต้นพันธุ์ที่ได้จากการแบ่งปันของเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 4.80 ต้น พันธุ์จากหน่วยงานราชการในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 2.74 และต้นพันธุ์ที่ซื้อจากร้านจำหน่ายพันธุ์ไม้ ดอก คิดเป็นร้อยละ 0.68 ไม่มีการให้น้ำในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 86.99 และมีการให้น้ำ คิดเป็น

ร้อยละ 13.01 วิธีการให้น้ำด้วยสายยางโดยใช้แรงงานคน ไม่มีการตัดแต่งทรงพุ่ม คิดเป็นร้อยละ 81.51 และมีการตัดแต่งทรงพุ่ม คิดเป็นร้อยละ 18.49 ไม่มีการใส่ปุ๋ย คิดเป็นร้อยละ 85.62 และมีการใส่ปุ๋ย คิดเป็นร้อยละ 14.38 โดยแบ่งออกเป็นการใส่ปุ๋ยอินทรีย์คิดเป็นร้อยละ 52.38 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 38.0 และใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 9.52 มีการป้องกันและกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรู คิดเป็นร้อยละ 1.37 ที่พบ ได้แก่ ดัวง แตน และแมลงเต่าทอง การป้องกันกำจัดด้วยวิธีการใช้ชนิดพ่นสารสกัดจากธรรมชาติ และไม่มีการป้องกันและกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรู คิดเป็นร้อยละ 98.63 มีการป้องกันและกำจัดวัชพืช คิดเป็นร้อยละ 6.16 วัชพืชที่พบ ได้แก่ วัชพืชใบแคบ และวัชพืชใบกว้าง การป้องกันกำจัดด้วยวิธีการฉีดพ่นสารเคมี การถอน และการใช้เครื่องตัดหญ้า และไม่มีการป้องกันและกำจัดวัชพืช คิดเป็นร้อยละ 93.84 มีการเก็บเกี่ยวผลผลิต 2 รูปแบบ คือ การตัดดอก คิดเป็นร้อยละ 96.58 และต้นพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 3.42 สำหรับการตัดดอกมีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว คิดเป็นร้อยละ 71.63 และไม่มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว คิดเป็นร้อยละ 28.37 ส่วนต้นพันธุ์ไม่มีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวทั้งหมด ร้อยละ 100.00 ต้องการใช้ดาหลาในลักษณะการตัดดอก คิดเป็นร้อยละ 96.58 และลักษณะต้นพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 3.42 นิยมใช้ดาหลาสีชมพูมากที่สุดทั้งในลักษณะการตัดดอกและต้นพันธุ์ ดอกดาหลาสีชมพู สีแดง และสีขาว ราคาโดยเฉลี่ยต่อดอกไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่ราคาโดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 5 – 10 บาทต่อดอก ราคาต่ำสุด 1 บาทต่อดอก และราคาสูงสุด 15 บาทต่อดอก ต้นพันธุ์ดาหลาสีชมพู และสีแดง ราคาโดยเฉลี่ยต่อ 1 ต้นพันธุ์ไม่แตกต่างกัน คือ น้อยกว่า 50 บาทต่อดอก การตัดดอก จำหน่ายโดยวิธีการขายปลีก คิดเป็นร้อยละ 49.65 การขายส่ง คิดเป็นร้อยละ 41.13 และการขายปลีกและขายส่ง คิดเป็นร้อยละ 9.22 สำหรับต้นพันธุ์ จำหน่ายโดยวิธีการขายส่ง คิดเป็นร้อยละ 60.00 และการขายปลีก คิดเป็นร้อยละ 40.00 มีรายได้โดยเฉลี่ยจากการตัดดอกดาหลา น้อยกว่า 2,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 66.67 รายได้ระหว่าง 2,000 – 4,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 15.60 รายได้ระหว่าง 4,001 – 6,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 6.38 รายได้ระหว่าง 8,001 – 10,000 บาทต่อปี และมากกว่า 10,000 บาทต่อปี เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 4.26 และรายได้ระหว่าง 6,001 – 8,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 2.83 และมีรายได้โดยเฉลี่ยจากการจำหน่ายต้นพันธุ์ น้อยกว่า 2,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 60.00 และรายได้ระหว่าง 2,000 – 4,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 ปัจจุบันสามารถผลิตดาหลาได้เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 85.62 และไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 14.38 จะทำการผลิตดาหลามากขึ้นเพราะจะทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น สำหรับปัญหาการตลาดและราคาผลผลิตตกต่ำเป็นเหตุผลที่จะไม่เพิ่มการผลิต ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตดาหลา คือ การขาดความรู้และการให้คำแนะนำการผลิตที่มีประสิทธิภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การขาดแคลนปัจจัยการผลิต เช่น ที่ดิน เงินทุน พันธุ์ และปุ๋ย ปัญหาการตลาด และปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ สำหรับ

ปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบธุรกิจกล้วยในพื้นที่ภาคกลางและพื้นที่ใกล้เคียงสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1. ปัญหาระหว่างผู้ประกอบการและลูกค้า ได้แก่ การถูกกดราคากล้วยไม้ และการจ่ายเงินไม่ตรงเวลา 2. ปัญหาในการประกอบธุรกิจซึ่งนำมาสู่ความต้องการในการขอรับความช่วยเหลือจากภาครัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัญหาขาดแคลนแหล่งเงินทุน โดยผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไม้ต้องการให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ โดยผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไม้ต้องการให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีระบบประกันราคา การส่งเสริมการส่งออกและการหาตลาดรองรับ ปัญหาโรคระบาด โดยผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไม้ต้องการให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมความรู้แก่เกษตรกร ปัญหาปุ๋ยและยาฆ่าแมลงที่มีราคาสูงและมีการปลอมปน โดยผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไม้ต้องการให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหาทางแก้ไขปัญหาด้านราคาและตรวจสอบคุณภาพปุ๋ย ปัญหาขาดแคลนแรงงาน โดยผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไม้ต้องการให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว สำหรับสวนกล้วยไม้ ปัญหาคุณภาพน้ำ โดยผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไม้ต้องการให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคุมโรงงานที่อยู่ใกล้แหล่งเกษตรกรรม (ภูวาเดช โหระเรื่อง และคณะ, 2559)

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากผู้ตอบแบบสอบถามที่ผลิตดาหลาไว้ใช้ในครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถามที่ผลิตดาหลาไว้จำหน่าย และผู้ตอบแบบสอบถามที่ผลิตดาหลาไว้ใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย มีความคล้ายคลึงกันกล่าวคือ การให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการแปรรูปดาหลา การสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เงินทุน พันธุ์ดาหลา ปุ๋ย สารเคมี การตลาด และการประกันราคาผลผลิตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นประชาชนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 42.65 หน่วยงานรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 13.42 ร้านจำหน่ายอาหาร คิดเป็นร้อยละ 12.87 ร้านจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอก คิดเป็นร้อยละ 8.82 โรงแรม/ที่พัก คิดเป็นร้อยละ 8.82 หน่วยงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 6.99 และร้านจำหน่ายดอกไม้ คิดเป็นร้อยละ 6.43

ข้อมูลการใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยใช้ดาหลา คิดเป็นร้อยละ 52.39 โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยใช้ดาหลา คิดเป็นร้อยละ 72.63 มีแนวโน้มว่าจะไม่ใช้ดาหลาในอนาคต เพราะว่ามีแหล่งหรือร้านจำหน่ายน้อย ไม่ได้ได้รับความนิยมจากผู้ซื้อ และยังไม่รู้จักดาหลา และผู้ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 27.37 ที่มีแนวโน้มจะใช้ดาหลาในอนาคต เพราะว่าการใช้ประโยชน์จากดาหลามีรูปแบบที่หลากหลายขึ้น เช่น ไม้ตัดดอก ไม้ดอกประดับ การบริโภค และพืช

สมุนไพรร และขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า โดยมีแนวโน้มในอนาคตจะใช้ดาหลาเป็นไม้ตัดดอก คิดเป็นร้อยละ 51.28 ไม้ดอกประดับ คิดเป็นร้อยละ 25.64 และการนำดาหลามาบริโภคคิดเป็นร้อยละ 23.08 สีที่ต้องการใช้คือ สีแดง คิดเป็นร้อยละ 56.41 สีชมพู คิดเป็นร้อยละ 35.90 และสีขาว คิดเป็นร้อยละ 7.69 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยใช้ดาหลาแต่ปัจจุบันไม่ใช้แล้วคิดเป็นร้อยละ 22.61 โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยใช้ดาหลาแต่ปัจจุบันไม่ใช้แล้ว คิดเป็นร้อยละ 54.47 มีแนวโน้มว่าจะไม่ใช้ดาหลาในอนาคต เพราะว่ามีแหล่งหรือร้านจำหน่ายน้อย ไม่ได้ได้รับความนิยมจากผู้ซื้อ และผู้ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 45.53 มีแนวโน้มในอนาคตว่าจะกลับมาใช้ดาหลาอีกครั้ง เพราะว่าการใช้ประโยชน์จากดาหลามีรูปแบบที่หลากหลายขึ้น เช่น ไม้ตัดดอก ไม้ดอกประดับ การบริโภค และพืชสมุนไพรร และขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า โดยมีแนวโน้มในอนาคตจะใช้ดาหลาเป็นไม้ตัดดอก คิดเป็นร้อยละ 39.28 เป็นไม้ดอกประดับและการบริโภค เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 30.36 สีที่ต้องการใช้คือ สีแดง คิดเป็นร้อยละ 57.14 สีชมพู คิดเป็นร้อยละ 26.79 และสีขาว คิดเป็นร้อยละ 17.00 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังมีการใช้ดาหลาอยู่ในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 25.00 โดยการนำดาหลามาบริโภค คิดเป็นร้อยละ 71.06 ไม้ตัดดอก คิดเป็นร้อยละ 16.91 และไม้ดอกประดับ คิดเป็นร้อยละ 11.03 ดาหลาสีแดงและสีชมพูมีการนำมาใช้เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 46.32 ส่วนที่เหลือจะเป็นสีขาว คิดเป็นร้อยละ 7.36 เหตุผลที่ซื้อดาหลาจากแหล่งดังกล่าว เพราะราคาถูกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.21 ไม่มีแหล่งหรือร้านอื่น ๆ ให้ซื้อ คิดเป็นร้อยละ 22.79 สินค้ามีคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 16.91 มีบริการจัดส่งให้ถึงที่ คิดเป็นร้อยละ 7.35 และการให้บริการด้วยเงินเชื่อ คิดเป็นร้อยละ 0.74 การบริโภคดาหลาเป็นอาหาร ผู้ใช้จะซื้อดาหลามาจากพ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 54.08 ซื้อโดยตรงจากเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 41.84 การปลูกดาหลาไว้ใช้เอง คิดเป็นร้อยละ 3.06 และเกษตรกรจัดส่งมาให้ คิดเป็นร้อยละ 1.02 จำนวนดอกดาหลาที่ซื้อโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 10 ดอกต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 81.63 ระหว่าง 10 – 20 ดอกต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.31 ระหว่าง 21 – 30 ดอกต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.04 และระหว่าง 41 – 50 ดอกต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.02 ราคาโดยเฉลี่ยระหว่าง 5 – 10 บาทต่อดอก คิดเป็นร้อยละ 56.12 ระหว่าง 16 – 20 บาทต่อดอก คิดเป็นร้อยละ 29.60 ระหว่าง 11 – 15 บาทต่อดอกและมากกว่า 20 บาทต่อดอก เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 6.12 และราคาน้อยกว่า 5 บาทต่อดอก คิดเป็นร้อยละ 2.04 ความถี่ในการซื้อจะไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับโอกาสและความเหมาะสมในการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 67.35 ซื้อทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 11.23 มากกว่า 2 สัปดาห์ต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.18 2 สัปดาห์ต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.14 และสัปดาห์ละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.10 เหตุผลที่มีการนำดาหลามาบริโภคมากที่สุด คือ คุณค่าทางอาหารของดาหลา คิดเป็นร้อยละ 52.04 สีสัน คิดเป็นร้อยละ 25.51 รสชาติ คิดเป็นร้อยละ 18.37 และดอกมีขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 4.08 การสืบค้นข้อมูลงานวิจัยฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของดาหลา พบว่า ในดอกดาหลา

สด 100 กรัม จะมีปริมาณสารประกอบฟีนอลิก 462.51 ± 5.80 mg GAE วิตามินอี 62.031 ไมโครกรัม เบต้าแคโรทีน 2.096 ไมโครกรัม และวิตามินซี 89.683 มิลลิกรัม และเมื่อทดสอบความสามารถในการดักจับอนุมูลอิสระโดยวิธี DPPH มีค่า IC₅₀ เท่ากับ 3.02 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร ซึ่งสารต้านอนุมูลอิสระเหล่านี้มีประโยชน์ต่อระบบต่าง ๆ ในร่างกาย โดยช่วยคงการทำงานและชะลอความเสื่อมของระบบต่าง ๆ ในร่างกาย รวมทั้งช่วยชะลอความชรา สำหรับประโยชน์ทางยา พบว่า ใช้แก้โรคผิวหนัง แก้ลมพิษ และขับลม (<http://www.medplant.mahidol.ac.th/user/reply.asp?d=5929>) สำหรับการใช้ดาหลาเป็นไม้ตัดดอก จะมีร้านจำหน่ายดอกไม้จัดส่งมาให้ คิดเป็นร้อยละ 26.08 ซื้อจากร้านจำหน่ายดอกไม้และการปลูกดาหลาไว้ใช้เอง เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 21.74 ซื้อจากพ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 17.39 ซื้อจากหน่วยงานในพื้นที่ ซื้อโดยตรงจากเกษตรกร และเกษตรกรจัดส่งมาให้ เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 4.35 จำนวนดอกดาหลาที่ซื้อโดยเฉลี่ย ระหว่าง 10 – 20 ดอกต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 39.13 มากกว่า 50 ดอกต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.09 น้อยกว่า 10 ดอกต่อครั้งและระหว่าง 40 – 50 ดอกต่อครั้ง เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 13.04 และระหว่าง 21 – 30 ดอกต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.70 ราคาโดยเฉลี่ยระหว่าง 16 – 20 บาทต่อดอก คิดเป็นร้อยละ 39.13 ระหว่าง 5 – 10 บาทต่อดอกและระหว่าง 11 – 15 บาทต่อดอก เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 26.09 และน้อยกว่า 5 บาทต่อดอก คิดเป็นร้อยละ 8.69 ความถี่ในการซื้อจะไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับโอกาสและความเหมาะสมในการใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 56.53 น้อยกว่า 2 เดือนต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30.43 และระหว่าง 2 – 4 เดือนต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.04 เหตุผลที่ใช้ดอกดาหลาจัดตกแต่งประดับบ้านเรือนหรือสถานที่ต่าง ๆ คือ ดาหลาเป็นไม้ดอกไม้ประดับที่มีสีสันสวยงาม คิดเป็นร้อยละ 65.22 ดอกมีขนาดใหญ่และมีความทนทานต่อการปักแจกัน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 17.39สอดคล้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาเลือกบริโภคกล้วยไม้และดอกเบญจมาศของผู้บริโภคดอกไม้ในอำเภอเมือง จังหวัดตรัง คือ รูปทรงดอกสวยงาม สีสันดอกสดใส และอายุการปักแจกันนาน (จิระนันท์ จุลสัตย์, 2545) และการปลูกดาหลาเป็นไม้ดอกไม้ประดับ จะมีร้านจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับจัดส่งมาให้ คิดเป็นร้อยละ 35.71 ซื้อจากพ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 26.67 ซื้อโดยตรงจากเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 20.00 และซื้อจากร้านจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ คิดเป็นร้อยละ 13.33 จำนวนต้นพันธุ์ที่ซื้อโดยเฉลี่ย น้อยกว่า 10 ต้นพันธุ์ต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 46.67 มากกว่า 50 ต้นพันธุ์ต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 33.33 ระหว่าง 10 – 20 ต้นพันธุ์ต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.33 และระหว่าง 21 – 30 ต้นพันธุ์ต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.67 ราคาโดยเฉลี่ยระหว่าง 50 – 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 53.34 ราคาน้อยกว่า 50 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 33.30 และราคามากกว่า 100 บาทต่อ 1 ต้นพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 13.33 ความถี่ในการซื้อน้อยกว่า 6 เดือนต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 53.34 มีการซื้อไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับโอกาสและความเหมาะสมในการใช้งานคิดเป็นร้อยละ 20.00 และระหว่าง 6 – 12 เดือนต่อครั้งและ

มากกว่า 12 เดือนต่อครั้ง เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 13.33 เหตุผลที่ปลูกดาหลาเป็นไม้ดอกประดับ คือ ดาหลาสามารถขยายพันธุ์ได้ง่าย คิดเป็นร้อยละ 53.33 การให้ดอกที่มีสีสวยงามและมีการเจริญเติบโตรวดเร็ว เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ คิดเป็นร้อยละ 6.67 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังมีการใช้ดาหลาอยู่ในปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะใช้ดาหลาในอนาคต คิดเป็นร้อยละ 86.03 โดยการนำดาหลามาบริโภค คิดเป็นร้อยละ 39.32 ไม้ตัดดอก คิดเป็นร้อยละ 33.33 และไม้ดอกประดับ คิดเป็นร้อยละ 27.35 สีที่ต้องการใช้คือ สีแดง คิดเป็นร้อยละ 58.97 สีชมพู คิดเป็นร้อยละ 26.50 และสีขาว คิดเป็นร้อยละ 14.53 และมีแนวโน้มจะไม่ใช้ดาหลา คิดเป็นร้อยละ 13.97 ปัญหาที่พบจากการใช้ดาหลา คือ แห้งหรือร้อนจําหน่ายมีน้อย คิดเป็นร้อยละ 39.71 สีไม่หลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 23.53 คุณภาพพันธุ์หรือดอกไม้ได้มาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 18.38 ปริมาณผลผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 11.03 และมีราคาสูงเมื่อเทียบกับดอกไม้ชนิดอื่น คิดเป็นร้อยละ 7.35

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากผู้ใช้ดาหลาในพื้นที่ภาคใต้ มีดังนี้ ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ผลิต คือ การพัฒนาคุณภาพการผลิตดาหลาให้ได้มาตรฐานและเพียงพอกับความต้องการ ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริโภค คือ ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากดาหลา และมีสถานที่หรือร้านจําหน่ายเพิ่มขึ้น สะดวกในการใช้งาน

ข้อเสนอแนะ

1. การส่งเสริมการปลูกดาหลาเป็นพืชร่วมในสวนไม้ผลหรือสวนยางพาราซึ่งประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ส่วนใหญ่ประกอบเป็นอาชีพหลัก นอกจากจะเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับเกษตรกรแล้ว ยังเป็นการใช้ที่ดินหรือพื้นที่ว่างภายในสวนไม้ผลหรือสวนยางพาราให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งดาหลายังเป็นพืชที่ช่วยรักษาความชื้นในดินทำให้ระบบนิเวศดีขึ้นอีกด้วย
2. การให้ความรู้ในการผลิต การแปรรูป และการใช้ประโยชน์จากดาหลา การสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เงินทุน พันธุ์ ปุ๋ย และสารเคมี เป็นต้น และการช่วยเหลือด้านการประกันราคา และการจัดหาตลาดรองรับผลผลิตจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมหรือประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับดาหลา ให้เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไปผ่านทางสื่อต่าง ๆ
4. การเพิ่มช่องทางการจัดจําหน่ายผลผลิต เพื่อความสะดวกและเข้าถึงลูกค้าได้ทุกพื้นที่
5. การพัฒนาคุณภาพการผลิตให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตรแนะนำปลูกพืชแซมยางพาราสร้างรายได้เสริม. [online]. Available.
[http://www.icpfertilizer.com/.../\[2559, กันยายน 9\].](http://www.icpfertilizer.com/.../[2559, กันยายน 9].)
- จิระนันท์ จุลสัตย์. (2545). ศึกษาการผลิต การจัดจำหน่าย และพฤติกรรมผู้บริโภคดอกไม้ในอำเภอเมืองจังหวัดตรัง. วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธวัชชัย ทีฆชอุณหเถียร. (2549). ศึกษาเทคโนโลยีและสภาพการผลิต การตลาด และปัญหาการผลิตเบญจมาศของเกษตรกร ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- น้องไทย ชมจันทร์. (2550). ศึกษาการจัดการ การผลิต และการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกดอกมะลิลา บ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บทสรุปสำหรับผู้บริหารยุทธศาสตร์การวิจัยรายได้ในด้านพืชสวน. [online]. Available.
<http://www.kmutt.ac.th/rippc/nrct59/42s18.pdf>[2559, สิงหาคม 11].
- พืชแซม พืชร่วม...เศรษฐกิจพอเพียงในสวนยาง. [online]. Available.
<http://www.rubberthai.com/news/newsinfo/2550/news.../news.1901.htn>
[2559, กันยายน 9].
- ภูวเดช โหระเรือง, ยุพา ปานแก้ว, ฤดี ชีระวนิช, ประไพพิศ สวัสดิ์รัมย์ และพิมพ์พรณ สุจาริณพงศ์. การผลิตและการตลาดกล้วยไม้ในพื้นที่ภาคกลางและพื้นที่ใกล้เคียง. [online]. Available.
<http://www.kucon.lib.ku.ac.th/Fulltext/KC4807009.pdf>
[2559, กันยายน 9].
- ระบบสารสนเทศการผลิตทางด้านเกษตร Online กรมส่งเสริมการเกษตร. [online]. Available.
<http://production.doae.go.th/>. [2560, พฤษภาคม 10].
- วิหุร พิษญากร. (2548). ศึกษาศักยภาพการตลาดดอกหน้าวัวในจังหวัดสงขลา. วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศจีรัตน์ พรมโต. (2540). ศึกษาการผลิตและการตลาดไม้ตัดดอกของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยาสตรมหาบัณฑิตเกษตรศาสตร์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สถานการณ์การผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศไทย. [online]. Available.

<http://www.farmdev.doae.go.th/> [2559, สิงหาคม 11].

สถานการณ์ไม้ดอกไม้ประดับปี 2550 – 2551. [online]. Available.

http://www.gardencenter.co.th/thai/love_suan/kasat=1.php [2559, สิงหาคม 11].

สุรวิชรธรรมไกรโรจน์. การปลูกดาหลา. [online]. Available.<http://www.eto.ku.ac.th/neweto/e-book/plant/flower/dahla.pdf> [2559, สิงหาคม 30].

สำนักงานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. สารต้านอนุมูลอิสระในดาหลา. [online]. Available.<http://www.medplant.mahidol.ac.th/user/reply.asp?id=5929>. [2559, สิงหาคม 30].

อภิชาติ ชิตบุรี. การปลูกดาหลาเพื่อผลิตดอกที่มีคุณภาพ. [online]. Available.

<http://www.lartc.rmutl.ac.th/ptclab/chapter/c.torch.htm> [2559, สิงหาคม 30].

อภิวัฒน์ คำสิงค์. ไม้ดอกไม้ประดับ. [online]. Available.<http://www.technologychaoban.com/news.detail.php?tnid=910> [2559, สิงหาคม 30].